Leto 2, št. 15 Ljubljana, julij 1959

gradisov vestnik

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA »GRADIS«

O kadrih in štipendijah

V perspektivnem planu gospodarskega razvoja FLRJ je v jugoslovanskem merilu do l. 1980 predvideno povečanje kapacitet gradbenih storitev za več kot osemkrat. Gotovo ne bomo dosegli tega ogromnega povečanja samo s povečanjem števila zaposlenih, ampak tudi in predvsem s povečanjem produktivnosti dela. To pa pomeni poleg izboljšanja organizacije in drugih ukrepov predvsem povečanje tehnične opremljenosti podjetij. Danes je približno toliko kvalificiranih delavcev kot nekvalificiranih. Mehanizacija v veliki meri nadomešča predvsem nekvalificirane delavce. Zato bo v podjetjih vedno več kvalificiranih in visokokvalificiranih delavcev, tehnikov in inženirjev ter sorazmerno vedno manj nekvalificiranih delavcev.

Naše podjetje povečava zadnje dve leti obseg del. To je pričakovati tudi v prihodnjih nekaj letih. Razen tega iščemo razne industrijske načine gradnje, ki naj bi, vsaj kar se stanovanjske izgradnje tiče, sčasoma prevladala v našem podjetju. S tem bi se zmogljivost našega podjetja, izražena n. pr. v številu zgrajenih stanovanj na leto, zelo dvignila. Industrijski način gradnje pa zahteva sorazmerno mnogo manj delovnih ur, zato pa precej več dela inženirjev in tehnikov.

Pritok novih tehničnih pa tudi drugih strokovnih kadrov v podjetje danes ne zadovoljuje. Naši kadri, s katerimi razpolagamo, se počasi starajo, pridobivajo izkušnje, marsikateri odhajajo na razna vodilna mesta drugam, mladih kadrov, na katere bi prenašali izkušnje starejših in ki bi bili sposobni naprej razvijati podjetje, pa manjka.

Današnja mladina se najraje odloča za »modne« poklice, v katerih se pride na lahek način do mastnih postranskih zaslužkov. V poklice, kjer je treba iti na teren in kjer je danes položaj tak, da se lahko zasluži le, če se pošteno dela, pa ni priliva.

Edini zanesljivi priliv strokovnih kadrov v podjetje predstavljajo naši štipendisti. Zato smo prišli do prepričanja, da moramo napraviti dolgoročni načrt potreb po teh kadrih, izračunati, koliko novih inženirjev, tehnikov, ekonomistov, računovodij, delovodij itd. bomo vsako prihodnjih let potrebovali in bo seveda treba kandidate za vsa ta mesta štipendirati. Sicer lahko pričakujemo določen priliv tudi mimo tega, vendar je treba računati, da tudi ti kadri — sicer v manjši meri — fluktuirajo, ker pač naša stroka danes ni najbolje plačana in ni »nobel«.

Zato pripravljamo za prihodnje zasedanje delavskega sveta predlog, da se razpiše znatno število štipendij za razne stroke, ki jih potrebujemo.

Seveda, samo dejstvo, da je nekdo naš štipendist in da je končal tako in tako šolo, še ne pomeni, da je ta človek vsestransko uporaben. Mi moramo kandidate za naše štipendije izbirati. Najbolje jih lahko ocenimo, če pridejo k nam na počitniško prakso, kjer jih lahko dalj časa preizkušamo in opazujemo pri delu. Tudi pozneje morajo štipendisti redno prihajati k nam na prakso. Če se kdo pokaže neuporaben, je še zmeraj bolje z njim prekiniti pogodbo in pač dotedaj izplačan denar za štipendije odpisati, kot pa da dobimo končno v podjetje nesposobnega tehnika ali inženirja.

V podjetju so zaželeni tudi kadri, ki so navezani na podjetje, ki jim ni vseeno, kako se podjetje razvija in kakšen glas uživa. Taki ne zapustijo podjetja, tudi če pride sem ter tja do teh ali onih težav. Potrebujemo kadrov, ki se bodo počutili kot Gradisovci in bodo na to ponosni. Novinci te zavesti seveda še nimajo, dobijo jo šele sčasoma. Že tisti dve leti obvezne službe tu mnogo pripomoreta. V tem času že nekako vsak najde svoje mesto v podjetju in se zraste s kolektivom.

Med našimi štipendisti je zelo malo sinov naših delavcev in uslužbencev, čeprav številni študirajo na univerzah in srednjih tehničnih šolah. Vse kaže, da se marsikateri Gradisovec sramuje zaprositi za štipendijo za svojega sina ali hčer. Če stvari postavimo tako, da ves naraščaj štipendiramo, potem se vprašamo, zakaj ne bi štipendirali predvsem sinov naših delavcev in uslužbencev, če imajo ti veselje za tiste poklice, ki jih mi potrebujemo. Končno je le dano poroštvo, da se bodo ti sinovi bolj navezali na kolektiv podjetja kot katerikoli drugi novinci.

Zato mislim, da je prav, če pošljejo naši očetje sedaj na začetku sezone svoje sinove na prakso k nam. Ko pa bodo razpisane štipendije, naj zanje zaprosijo.

Ing. Jože Uršič

Zborovanje gradbincev ob otvoritvi vajeniške šole v Ljubljani

Med najlepše proslave 40-letnice KPJ, ki smo jih priredili gradbeniki v tem jubilejnem letu, sodi prav gotovo tudi zbor gradbincev v nedeljo 7. junija.

Proslava je bila združena z otvoritvijo gradbene vajeniške šole v Ljubljani. Poleg mnogih delegacij gradbenih kolektivov iz vse Slovenije so se zbrali še visoki gostje. Franc Leskošek-Luka, Tomo Brejc, Vlado Majhen in še večje število uglednih gostov. Obširen program je bil prepleten z umetniškimi točkami, recitacijami in govori.

Tov. Tomo Brejc je izčrpno prikazal nenehen boj gradbenih delavcev, ki so se skupaj z drugimi delavci borili v predvojni Jugoslaviji za življenjski obstoj. Gradbeni delavci so bili takrat najbolj izkoriščan in zapostavljen, obenem pa tudi najbolj revolucionaren del delavskega razreda. Pod vodstvom Partije so se z vsemi razpoložljivimi sredstvi borili proti razrednemu sovražniku. Tudi takrat, ko so nastopili za naše narode najbolj črni dnevi, ko so našo zemljo preplavile fašistične horde, gradbeni delavci niso stali ob strani. Med prvimi so zgrabili za puške in boj za svobodo in lepšo bodočnost nadaljevali v gozdovih do končne zmage.

Iz vrst gradbenikov v Sloveniji je izšlo pet narodnih herojev in preko osemdeset spomeničarjev. Mnogi so dali svoja življenja za svetle ideje socializma, a ne zaman. Njihove sanje so postale resnica.

Gradbeni delavci kot med vojno tako tudi po vojni niso držali križem rok. Obnova porušene domovine je zahtevala predvsem od gradbincev največje napore. Tudi takrat so svojo nalogo častno opravili.

Ko se ob 40-letnici KPJ spominjamo vseh tistih znanih in neznanih borcev, ki so v zgodovini naše Partije žrtvovali vse za ideje socializma, lahko ugotovimo, da imajo tudi gradbeni delavci med njimi dostojno mesto. Njihova dejanja naj služijo za vzgled vsem gradbincem, ki danes postopoma prevzemajo od svojih starih tovarišev odgovorne naloge v izgradnji socializma.

Poleg tov. Toma Brejca so govorili še predsednik Združenja gradbenih podjetij ing. Franc Živec, ing. Bogdan Melihar in končno tov. Vlado Majhen, ki je v imenu prosvetnih delavcev očrtal pomen izgradnje gradbenega šolskega centra v Ljubljani in nato simbolično prerezal vrvico pred vhodom v šolo. S tem je bila vajeniška šola kot prva etapa bodočega gradbenega šolskega centra izročena namenu.

Po končanem programu je bil ogled vseh objektov vajeniške šole.

Novozgrajena gradbena vajeniška šola ima poleg učilnice za teoretični pouk še več moderno opremljenih delavnic za praktični pouk, lepo prostorno telovadnico in sodobno opremljen internat.

Šola je eden najlepših tovrstnih objektov, če ne najlepši v Jugoslaviji. Z njo smo gradbinci dobili res dostojne prostore za vzgojo gradbeniškega naraščaja. Sprejme lahko preko 400 vajencev. Poleg tega pa imajo v delavnicah praktični pouk še dijaki gradbene tehnične srednje šole. Občasno pa so v teh delavnicah tudi razni tečaji za odrasle. Gradnja je trajala dve leti, stroški gradnje pa so znašali okoli 460 milijonov dinarjev.

Gradbena vajeniška šola je posvečena spominu gradbenega delavca, narodnega heroja Staneta Kavčiča, ki je padel v narodno osvobodilni vojni.

V naslednjih letih bo v bližini vajeniške šole zgrajena šola za izobraževanje odraslih gradbenih delavcev in gradbena tehnična srednja šola. Tako bo v celoti uresničena zamisel gradbenega šolskega centra v Ljubljani, ki je situiran v neposredni bližini Zavoda za raziskavo materiala in konstrukcij. Taka povezava bo omogočala dosleden študij vsem, ki se bodo izobraževali in vzgajali v gradbenem šolskem centru.

Če bo izgradnji nadaljnjih etap šolskega centra posvečena takšna skrb kot je bila vajeniški šoli in ko bo zgrajen podoben šolski center v Mariboru, bomo gradbeniki dobili prepotrebne ustanove, na katere bomo lahko upravičeno ponosni.

Po ogledu šole je bilo svečano kosilo v Gradisovi restavraciji »Iliriji«. Tu so se srečali stari veterani, gradbeniki izpred vojnih let. Navdušeni nad vsem, kar so doživeli in srečni so si stiskali roke. Prenekateremu je zdrsnila debela solza po licu ob veselem snidenju s tovariši, soborci. Saj se nekateri niso videli več kot dvajset let. Obujanje spominov ni bilo ne konca ne kraja. Kosila so se udeležili med drugimi tudi tov. Leskošek-Luka, Tomo Brejc in predsednik gradbene komore Jugoslavije ing. Matič.

Po kosilu se je začel veseli del tega dne. Ob dobri kapljici je beseda še bolje stekla. Spomin na štrajke, na uspele predvojne akcije so se prepletali z doživljaji v narodno osvobodilni vojni. Mnogi od teh predvojnih veteranov se nahajajo danes na odgovornih mestih v našem gospodarskem in političnem življenju.

To je bilo srečanje samih prekaljenih borcev za delavske pravice, borcev za izgradnjo socializma, ki so vse svoje življenje žrtvovali za lepšo bodočnost delavskega razreda in za srečno življenje bodočih pokolenj.

Pozno zvečer smo se razšli polni globokih vtisov z zavestjo, da smo 40-letnico KPJ dostojno proslavili.

L. C.

Bloki malih stanovanj, ki jih gradimo v Savskem naselju v Ljubljani

Ob kongresu ZVEZE KOMUNISTOV SLOVENIJE

Gradivo pred nedavnim končanega četrtega kongresa Zveze komunistov Slovenije je tako bogato, da ga nikakor ni moč zajeti z enim samim skopim člankom. Kongres je posebej pokazal, katere so tiste stvari, ki zavirajo nadaljnji razvoj socialističnih družbenih odnosov pri nas in ki preprečujejo, da bi hitreje napredovali bodisi na področju gospodarstva bodisi v graditvi in nadaljnjem poglabljanju delavskega in družbenega upravljanja ter posebej opozoril na vlogo subjektivnih socialističnih sil.

Tokrat se ustavimo le ob eni ali dveh ugotovitvah kongresa. Kongres je n. pr. posebej opozoril na to, da je med gradbinci sorazmerno malo članov Zveze komunistov. Ta ugotovitev seveda nas še posebej zanima. Če bi koga danes vprašali, koliko članov Zveze komunistov je v našem podjetju, bi brzčas težko odgovoril, ker nimamo enotnega partijskega vodstva za naše podjetje. Toda o tem kasneje.

Kljub temu, da nimamo točnih podatkov o številu članstva ZKS v našem podjetju, vendarle vsi prav dobro vemo, da jih ni veliko, najbrž niti pol odstotka vseh zaposlenih. Ne bi mogli reči, da osnovne organizacije niso ničesar napravile, da bi pridobile nove člane. Vse to pa je še zdaleč premalo! Rekli bi celo lahko, da imajo naše organizacije skorajda sektaški odnos do sprejemanja novih članov. Največkrat slišimo opravičevanje, češ, gradbeništvo je sezonskega značaja, vanj prihajajo ljudje in odhajajo med letom. Kako naj človeka ta čas toliko spoznamo, da bi ga lahko sprejeli v vrste komunistov? Toda v našem podjetju gradbeništvo nima več sezonskega značaja, saj imamo že 60 odstotkov stalno zaposlenih. Ta izgovor torej ne drži in priča, da tudi med stalnimi delavci nismo poiskali takih, ki so po srcu in dejanjih povsem predani stvari socializma. To pa tudi pomeni, da smo dosti premalo storili za to, da bi ljudi spoznavali, se zanimali za njihov napredek in jih vzgajali. V našem podjetju imamo vrsto delavskih organov upravljanja, v katerih so se delavci kalili in rasli že leta, pa vendar nismo našli poti do njih, jim približali Partijo ter jim odprli vrata vanjo. Mimo tega je v vrstah naše mladine nedvomno precej takih mladincev, ki bi zaslužili, da jih sprejmejo med člane Zveze komunistov.

Že samo teh nekaj bežnih ugotovitev nas opozarja, da imamo pred seboj pravzaprav še nezorano ledino in da bo treba kar krepko zavihati rokave. Odprimo torej širše vrata Zveze komunistov, odprimo jih tudi tako, da vabimo vse delavce na naše sestanke, na katerih se bodo podrobneje spoznavali z našim delom in bliže spoznavali, kakšno je poslanstvo komunista.

Že prej sem omenil, da v našem podjetju nimamo osrednjega organa, ki bi koordiniral prizadevanja vseh osnovnih organizacij pri našem podjetju. Menim namreč, da bi morali imeti osrednji komite podjetja, ki bi mogel odigrati odločilno vlogo tako pri razvijanju delavskega upravljanja, graditvi socialističnih družbenih odnosov kot za napredek gospodarjenja in v skrbi za našega delovnega človeka, skratka, pri določanju gospodarske kot družbene politike v našem podjetju. Kako nam takega vodstva manjka, smo že neštetokrat občutili, pa naj je bilo to ob določanju tarifne politike ali v delu osrednjega delavskega sveta ali upravnega odbora podjetja. Verjemite ali ne, nihče v centrali ne ve povedati, koliko delegatov je bilo izvoljenih iz vrst našega kolektiva za četrti kongres ZKS.

V. J.

DROBNE VESTI

■ **CELJE.** — Na zadnji seji sindikalne podružnice so med drugim razpravljali o akordnem delu in oddaji del v akordu. Tako je bilo koncem maja oddanih del v akordu že 52,7%. Večina delavcev si želi delati v akordu in si tako zvišati zaslužek.

■ V zvezi s sprejetim tarifnim pravilnikom so tarifne komisije že pripravile predloge glede obračunavanja po novih tarifnih postavkah. Prav tako so se dogovorili, da bodo sproti zasledovali uspehe posameznih članov kolektiva, kar bo pripomoglo in omogočilo lažje delo ob podelitvi nagrad.

■ Ker imajo na gradbišču v Celju že več kot 75 vajencev, so sklenili nastaviti dva posebna vzgojitelja, in sicer v Šoštanju in Velenju. S tem bodo pri vzgoji kadrov nedvomno dosegli večje in boljše uspehe.

■ Na pobudo sindikalne podružnice so na vseh deloviščih gradbenega vodstva Celje organizirali akcijo za ponesrečence v Podvelki in sicer bo vsak član kolektiva daroval po dve uri.

■ Na zadnji seji sindikalne podružnice in delavskega sveta so razpravljali o našem glasilu. Za stalnega dopisnika v Gradisov Vestnik je bil predlagan ing. Bogdan Kajfež. Upamo, da bo v bodoče iz Celja mnogo več novic kot doslej.

■ Avgusta bomo priredili Celjani že tradicionalni tro-

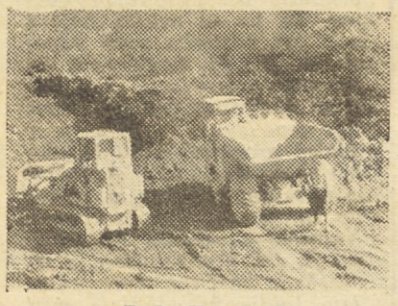

Podvelka

dnevni izlet na obale sinjega Jadrana. Točnega programa sicer še nimajo, verjetno pa jih bo pot vodila skozi dolino Trente in druge kraje prelepe Primorske. Blagajničarka tov. Katica Volavšek mi je zaupala, da imajo v Dutovljah že pripravljen sod dobrega terana. (Za organizacijo izleta so izvolili tov. Volavšek, Mrzela in Praprotnika.)

■ **ROGAŠKA SLATINA.** — Nedavno so v Rogaški Slatini ustanovili nov sindikalni odbor. S tem upamo, da se bo sindikalno delo razgibalo tudi na tem, doslej malo poznanem delovišču. Prav tako so nam sporočili, da bodo v kratkem začeli z delom na novem sektorju v Poljčanah. O tem pa bo baje kaj več napisal sektorski vodja tov. Borut Zupančič. Upamo, da bo držal besedo.

■ V Šoštanju so slovesno podelili medaljo dela dolgoletnemu članu kolektiva tovarišu Janezu Zorku. Šef gradbišča Srečko Cvahte je v obširnih besedah popisal delovno pot tov. Zorka ter mu v imenu celotnega kolektiva iskreno čestital. Tej čestitki se pridružujemo tudi mi.

■ **TROJANE.** — Na gradbišču Trojane so že sestavili kandidatno listo za volitve članov delavskega sveta in upravnega odbora gradbišča. Predlagali so 17 kandidatov.

■ Na masovnem sestanku dne 5. 6. 1959 so predlagali, da bi v poletnih mesecih trajal redni delovni čas vsaj do 10 ur dnevno. V ostalem pa bi se ravnali po čl. 34 novega tarifnega pravilnika.

■ Kljub obsežnemu delu bodo priredili tudi tečaj za polkvalificirane delavce in tako omogočili, da si dobri delavci pridobijo višjo kvalifi-

Jesenice — razširitev kolodvora

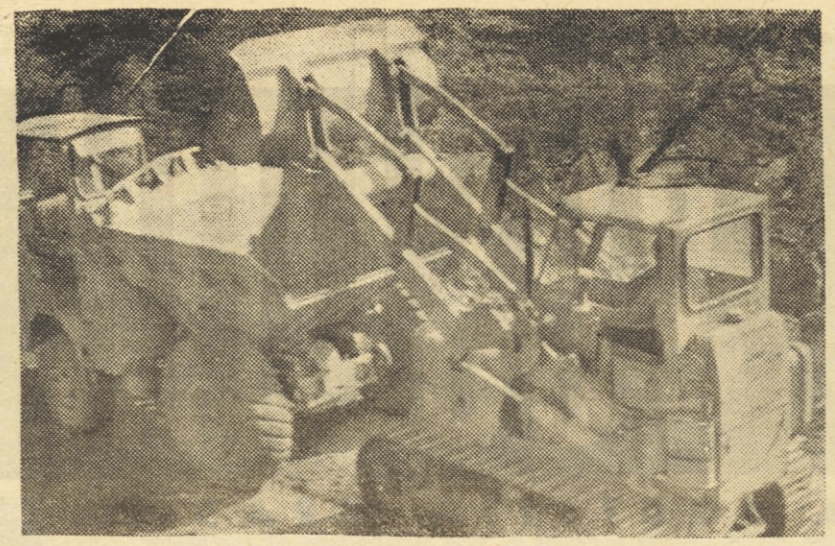

Takih skupin strojev si želimo več

5 minut pred dvanajsto

Vsak delovodja stremi za tem, da bi imel okrog sebe čim več pridnih in dobrih delavcev, ker se le na take ljudi lahko v celoti zanese. Približno tako se je nedavno zgodilo na gradbišču Podvelka. Skupina delavcev tov. Mate Kosa je demonstrativno zapustila delovna mesta, ker jim gradbeno vodstvo baje ni hotelo izplačati akordnega presežka v višini 145.000 din. In kako je bilo v resnici?

Že pred nastopom dela brigade tov. Kosa je imela skupina med seboj dogovor, da si bodo plačo ne glede na kvalifikacijo in vložen trud posameznika med seboj enako razdelili. Poleg tega pa bi moral vsak član grupe še posebej plačati brigadirju, to je tov. Kosu, poseben prispevek v višini din 1000. (O tem pa seveda vodstvo gradbišča ni ničesar vedelo.) Skupinovodja je poleg teh ugodnosti še kupoval žganje v svojem kraju in ga zaposlenim delavcem (verjetno z vednostjo sindikalne in ostalih organizacij) tudi drago prodajal.

Ko pa je prišlo do prej navedenega spora, so skušali vso zadevo brez večjega hrupa likvidirati. Poleg že navedenih nepravilnosti od strani brigadirja tov. Kosa, so pri ponovnem obračunu akordnih del ugotovili, da je tudi gradbišče napravilo napako v obračunu in sicer so premalo obračunali znesek din 60.000. Tako je treba dostikrat krivdo iskati v obojestranskih činiteljih.

Res je, da ponavadi slabi delavci gledajo v večini primerov le na osebne koristi in jim uspehi celotnega kolektiva niso nič mar. Pri delu so ponavadi slabi in se hočejo z raznimi intrigami in parolami uveljaviti. Takšnim ljudem bo prej ko slej v podjetju odklenkalo. Seveda je pa v prvi vrsti naloga tehničnega kadra da do nepravilnosti sploh ne pride, predvsem pa naloga osnovne organizacije in sindikalne podružnice, da vse stvari sproti analizira in odpravlja. Ni dovolj samo potrjevati tej ali oni strani, temveč je potrebno mnogo živega in konkretnega dela.

Prav ti zadnji dogodki nam potrjujejo, da posvečamo personalni politiki dostikrat premalo pažnje, predvsem pa, da bo moral imeti vsak vodja ali delovodja sposobnost spoznavanja ljudi in že takoj ob pričetku službe, odnosno dela, ločiti dobre od slabih in tudi znati napake sproti odpravljati, še predno nastanejo večji problemi.

Marsikje sem zaslišal besede, češ, da o ljudeh sploh ni vredno razmišljati, ampak so važni le kubiki in proizvodnja. Toda temu ni tako. Naši uspehi so odvisni predvsem od ljudi, njihovega dela in zadovoljstva, v zvezi s tem pa od dobre organizacije dela.

Ob dejstvu, da imamo v naših vrstah ljudi iz vseh predelov naše domovine, je delo z ljudmi tem nujnejše. S tem pa ne mislim, da je treba ljudem ugoditi vse nemogoče želje, kajti proizvodnja zahteva od nas vseh neomejeno disciplino in delovno zavest, toda odnosi do ljudi pa le morajo biti vedno pravilni. Prav tako se moramo dosledno držati vseh sklepov in dogovorov, paziti na izmere in napake pri obračunavanju, kajti pri denarju smo vsi najbolj občutljivi.

Res, da se zgodijo napake in se bodo tudi še v bodoče, toda napake odpravljati »pet minut pred dvanajsto«, kot je to dejal na zadnji skupni seji v Podvelki tov. Primožič, je pa res prepozno.

Lojze Cepuš

Sestanek strojnih referentov v Ljubljani

Dne 30. maja 1959. je bil sestanek vseh strojnih referentov našega podjetja. Po sestanku tehničnega kadra v Ankaranu je bilo nujno potrebno, da se informira tudi strojne referente o problemih mehanizacije. Zato smo na tem sestanku, kjer so bili zbrani prav vsi strojni referenti, obravnavali isto problematiko kot v Ankaranu, prav tako pa tudi še tekočo.

Marsikateri strojni referent je slišal na tem sestanku zanimive podatke, na podlagi katerih bo lahko v drugi luči gledal na probleme mehanizacije. Glavni zaključki tega sestanka so bili naslednji:

— strojni referenti naj v glavnem opravljajo svojo službo kot odgovorni uslužbenci predvsem za mehanizacijo. Nepravilno je, da jih zaposlujejo poleg te službe še za skladiščnike, nabavne referente in prometnike za vprežno živino. Vsak strojni referent na gradbišču ima dovolj problematike okrog strojev in zato ima tudi dovolj dela ter ne more opravljati še ostalih del;

— strojni referenti morajo biti v najtesnejši povezavi s šefom edinice glede mehanizacije. Oni naj bodo iniciatorji za sestavo operativnih planov potreb gradbene mehanizacije;

— strojne referente bi morali na edinicah pogosteje klicati na delovne konference edinic, kjer bi bili lahko seznanjeni s celotno problematiko, istočasno pa bi vedeli za prioritetne stavbe po edinicah. Na teh sestankih naj dobe strojni referenti potrebno avtoriteto tako, da bodo na terenu oni tisti, ki bodo odločali vse potrebno okrog mehanizacije, in sicer v sporazumu z vodstvom edinice;

— strojni referenti se morajo zavedati, prav tako pa tudi vodilni člani edinic, da so izključno strojni refernti odgovorni glede strokovne uporabe strojev, njihovo vzdrževanje in tehnično zaščito pri strojih;

— Strojni referenti bi morali bolj podrobno sodelovati s strojniki na gradbiščih, skrbeti za njihovo pravilno zaposlitev, njihov strokovni dvig in kadrovanje. Z njimi bi morali imeti mesečno vsaj enkrat sestanek in se pogovoriti o problemih okrog vzdrževanja strojev, čiščenja in pravočasno nabavo rezervnih delov ter popravil strojev.

Diskusija na tem sestanku je pokazala, da bo potrebno sestanek strojnih referentov večkrat sklicati, saj bodo tako lahko dobili vsa potrebna napotila za njihovo delo.

Martinšek Tone

Dvojna družbena odgovornost

Zakaj prva seja upravnega odbora obrata gradbenih polizdelkov ni bila sklepčna

Prve dni maja se je sestal delavski svet obrata gradbenih polizdelkov našega podjetja v Ljubljani ter izvolil nov upravni odbor. Izvoljeni so bili naslednji tovariši: Ivan Rotman, Marjan Kogovšek, Franc Duh in Zver Alojz, upravnik pa je že po položaju član upravnega odbora.

Kasneje je bila sklicana seja upravnega odbora, na kateri naj bi izvolili predsednika. Toda seja ni bila sklepčna in predsednika niso mogli izvoliti. Tako smo morali v naši junijski številki »Gradisovega vestnika« zapisati, da v obratu gradbenih polizdelkov predsednika upravnega odbora še niso izvolili. Sejo so takrat preložili na nedoločen čas.

Potlej je dala pobudo osnovna organizacija Zveze komunistov. Ta je priporočila sindikalni podružnici, naj vendar kaj ukrene, da se uresniči pravica do delavskega upravljanja tudi v tem obratu našega podjetja. Sindikalna podružnica je vplivala na delavski svet obrata, naj skliče upravni odbor, če se že sam noče ali ne more sestati. Končno je bil določen datum seje upravnega odbora. Seja naj bi bila 22. junija ob dveh popoldne v obratnih pisarnah.

Vprašali smo člane upravnega odbora, zakaj se niso odzvali že vabilu na prvo sejo. Odgovorili so, da je vseeno, saj sklepov ne upoštevajo...

Ob tem se kaže resno zamisliti. Najbrž so novega predsednika medtem že izvolili, vendar nas to, da so bile s sklicanjem prve seje take težave, da so se morale ob tem angažirati vse družbene organizacije kolektiva, opozarja, da nekaj ni v redu v tem delovnem kolektivu.

Predvsem kaže reči, da so člani upravnega odbora, ki se seje namenoma niso udeležili, ravnali napak, pa naj bodo vzroki za to taki ali drugačni. Če imajo občutek, da vodstvo obrata doslej ni upoštevalo sklepov upravnega odbora in drugih organov delavskega upravljanja, potem so oni sami prvi poklicani, da se zavzamejo za to, da pravice upravljavcev ne bodo kršene. Sami imajo vsa zakonita pooblastila, da ukrenejo vse, da bo beseda delavskega sveta in upravnega odbora uveljavljena, seveda, če sklepi delavskih organov upravljanja niso v nasprotju z zakonom. Od njih samih je torej odvisno, kakšno veljavo imajo delavski organi upravljanja. Vodstvo obrata jim jih lahko krati le toliko, kolikor organi upravljanja to sami puste — če namreč tiči zajec v tem grmu. Z abstinenco pa si ne bodo »priborili« prav nobene pravice. Zato pomeni tako ravnanje nekaterih članov upravnega odbora le beg pred odgovornostjo, ki jim jih nalaga taka družbena funkcija.

Pomeniti pa se kaže še o nečem drugem. Vse tako kaže, da nekatera vodstva gradbišč in obratov danes, po devetih letih delavskega upravljanja, smatrajo delavsko upravljanje le za demokratično fasado, le za nekaj, kar sicer mora biti, ker je tako z zakonom predpisano, v resnici pa delavski organi upravljanja »niso sposobni« voditi gradbišča ali obrata. »Kaj pa se, lepo vas prosim, gradbeni delavec spozna na gospodarjenje,« so besede, ki jih tudi v našem podjetju nismo slišali prvič. V bistvu gre torej za globoko nezaupanje v sposobnosti organov delavskega upravljanja. Zato potem ravnajo tako kot da jih ni, če že kaj predlože delavskemu svetu ali upravnemu odboru, store to samo zato, ker morajo dobiti »blagoslov« na tisto, kar so že sami odločili.

Res so v upravnem vodstvu navadno strokovno podkovani ljudje, ki nedvomno temeljiteje poznajo probleme proizvodnje in gospodarjenja. Prav zato pa so tudi dolžni to svoje znanje posredovati delavskemu svetu in upravnemu odboru, in to ne zviška, poučevalno, marveč je treba vsak problem prikazati z vsemi možnimi rešitvami in gospodarskim učinkom posamezne rešitve. Prav nedavni kongres Zveze komunistov Slovenije je opozoril na to, da je birokratizem tudi to, če delavskemu svetu ali upravnemu odboru predlože eno samo rešitev, s čimer izsilijo od delavskega sveta ali upravnega odbora eno samo rešitev, in to prav tisto, ki jo upravno vodstvo samo predlaga. Po takšni metodi delavski organi upravljanja res nimajo kaj sklepati, njihova vloga gospodarja je zapostavljena. Ob takem sistemu dela, kjer se mora delavski svet odločiti za najustreznejšo rešitev, se tudi sam izobražuje, širi si obzorje, je zares gospodar.

Če torej že ta odtenek samovolje pomeni birokratizem, koliko večji in družbeno škodljivejši birokratizem pa je, če upravno vodstvo gradbišča ali obrata odloča sploh mimo delavskih organov upravljanja, da člani delavskega sveta samo gledajo, kaj se pri njih dogaja, ne da bi sami o tem sklepali. Še slabše pa je, če upravnik ali upravno vodstvo ukrepa v nasprotju s sklepi delavskih organov upravljanja. Tak pojav zasluži najostrejšo grajo, tak upravnik niti upravno vodstvo ne more biti niti trenutka več na svojem položaju. Živimo namreč v socialistični Jugoslaviji, kjer imajo delavci pravico do upravljanja, ki so si jo priborili in kdor te pravice ne spoštuje, ne more biti na vodstvenem položaju, pa naj je strokovno še tako sposoben.

Pri nas je lahko dober le tisti strokovnjak na vodilnem položaju, ki se zaveda pravic delovnega kolektiva za upravljanje in skladno s tem tudi deluje. Uspehi delovnih kolektivov v industriji in tudi v našem podjetju so najzgovornejši dokaz za to, kako gospodarsko močno napreduje prav tisto podjetje in prav tisti delovni kolektiv, kjer so na široko odprta vrata pobudi slehernega delavca, slehernega proizvajalca. Povsod tam pa, kjer vlada samovolja in je zavrta pobuda upravljavcev, tudi gospodarski uspehi izostanejo ali pa niso tolikšni, kolikor bi bili lahko. V interesu demokracije in gospodarstva, saj teh stvari pri nas ne moremo ločevati, je torej, da pravico do upravljanja spoštujemo na vsakem koraku in da se trudimo, da bi bila uveljavljena v čimvečji meri.

To so stvari, o katerih se moramo pogovoriti že ob prvih znakih birokratskih pojavov v našem obratu gradbenih polizdelkov, ne da bi se spuščali v presojo resničnosti vzrokov, ki so pripeljali nekatere člane upravnega odbora do sodbe, »saj je vseeno...« Toliko bolje, če je njihova sodba preuranjena.

Vlado Jarc

Sklepi delavskega sveta

■ **Pooblašča se na VIII. rednem zasedanju določeno komisijo, razširjeno še z tov. tehničnim direktorjem ing. Uršičem in tov. Martinškom, da po uvidevnosti doseže sporazum z Okraj. sindikalnim svetom glede predloženega tarifnega pravilnika.**

■ **Delavski svet sprejme plan investicijskih popravil v vrednosti 97,454.460 din, kar predstavlja v odnosu na osnovno vrednost osnovnih sredstev 4.10 odstotka.**

■ **Delavski svet podjetja odobri investicijski program v višini 362,879.893 din po priloženem planu nabave osnovnih sredstev za leto 1959.**

Plačilo nabav po priloženem planu pa naj se izvrši kakor sledi:

a) iz amortizacijskega sklada za nadomestitev	164,200.799 din
b) za mehanizacijo za nizko in visoko gradnjo po priloženem investicijskem programu	193,870.342 din
c) za stroje za gradb. obrtništva . .	4,808.300 din

pa naj se najame dolgoročno investicijsko posojilo pri Jugoslovanski investicijski banki s tem, da se za plačilo predpisane lastne udeležbe prav tako pri Jugoslovanski investicijski banki najame kratkoročno posojilo.

S tem sklepom se spreminja prvotni sklep o nabavi mehanizacije, sprejet na zasedanju delavskega sveta dne 5. 12. 1958. v višini 188,789.000 din.

■ **Odobrijo se predlogi komisije za investicije, da se odloži pričetek novih gradenj iz sredstev sklada skupne porabe in to:**

a) gradnja doma na Pokljuki;
b) stanovanjska akcija Celje;
c) stanovanjska akcija Jesenice.

Ne glede na ta sklep je ukreniti vse potrebno za to, da se napravijo načrti.

■ **Za vsako novo gradnjo je potrebno predhodno pismeno soglasje komisije za investicije.**

■ **Podjetje izvede anketo glede interesentov za zadružno gradnjo v Ljubljani, kjer so se pokazali najugodnejši pogoji za to. Anketa naj se izvede po vseh edinicah.**

■ **Posebna komisija, ki jo tvorijo tov. Macoratti Lado, Cepuš Alojz in predstavnik komunalne službe prizadete edinice, naj pregleda vsa stanovanja, ki jih je zgradilo za svoje delavce in uslužbence podjetje, ugotovi, kako so stanovanja vzdrževana, kdo jih zaseda in število podnajemnikov. Komisija naj do prihodnjega zasedanja sestavi pismeno poročilo.**

■ **Delavski svet pooblašča glavnega računovodjo podjetja, da sestavi analizo stvarnih stroškov delavskih naselij in samskih domov ter stvarnih stroškov za hrano po naših menzah. O izvršeni analizi naj sestavi pismeno poročilo.**

■ **Delavski svet naroča, da se plače za mesec junij 1959 izplačajo kot akontacije po obstoječih tarifah s tem, da se izračun razlik po novem tarifnem pravilniku izvrši najkasneje do 10. 7. 1959. Tarifne komisije naj pričnejo z delom, čim bodo obveščene o sprejetju tarifnega pravilnika.**

GRADISOV ŠPORTNI DAN

Sindikalne podružnice naših edinic so se na skupnem sestanku odločile, da obnove športno tekmovanje, ki je bilo pred leti v našem kolektivu zelo priljubljeno. Še vedno se radi spominjamo športnih prireditev na naših gradbiščih, kjer smo tekmovali v različnih športnih panogah najprej med seboj, nato pa najboljše tekmovalce ali ekipe poslali na tekmovanja med gradbenimi podjetji. Zmagovalci v posameznih disciplinah so nas uspešno zastopali na tekmovanjih med gradbenimi podjetji, kjer smo nastopali v skoro vseh panogah in si priborili razne trofeje in pokale zmagovalcev.

Nedvomno bodo sindikalne podružnice naših edinic tudi letos pristopile k pripravam za izvedbo centralne prireditve z vso resnostjo. Komisija, kateri je bila poverjena organizacija te prireditve, sicer še ni dokončno sestavila programa, vendar je zaradi uspešnih priprav že sedaj treba nakazati glavne obrise programa, ki ga bomo izpopolnili in dokončno objavili šele, ko bomo prejeli prijave posameznih kolektivov.

Gradisov športni dan bo letos v septembru. Organizator prireditve bo sindikalna podružnica gradbenega vodstva Maribor. Dvodnevni program (v soboto in nedeljo) bo verjetno obsegal naslednja tekmovanja:

K e g l j a n j e: predvidevamo borbeno tekmo moških in ženskih ekip s po 6 člani, po sistemu na izpadanje. V primeru zadostnih prijav bi tekmovali v posebni skupini tudi mladinci.

O d b o j k a: predvidevamo turnir na izpadanje za moške in v primeru prijav tudi za ženske.

N a m i z n i t e n i s: V namiznem tenisu predvidevamo tekmovanje posameznikov in dvojic po turnirskem načinu na izpadanje.

T e k č e z d r n i n s t r n: tekmovanje na 1500 m za posameznike in moštva, pri čemer sestavlja moštvo trojica tekmovalcev.

S t r e l j a n j e: sobno in ostro streljanje posameznikov in moštev 3 tekmovalcev.

Š a h: moštveno tekmovanje (6 tekmovalcev) po turnirskem sistemu na izpadanje.

V kolikor bi se prijavilo dovoljno število tekmovalcev predvidevamo še tekmovanje v

n o g o m e t u: predvidevamo samo finalne tekme, dočim bi se vsa predtekmovanja opravila pred športnim dnevom,

k o l e s a r s t v o: tekma s športnimi kolesi na cesti Maribor—Ptuj—Maribor,

m o t o r i z e m: cestna dirka z mopedi in motorji na progi Maribor—Ptuj—Maribor,

p l a v a n j e: predvidevamo tekmovanje na 100 m in 1500 m na Mariborskem otoku.

V kolikor bodo posamezne sindikalne podružnice predlagale še druge panoge, bo komisija za organizacijo prireditve o tem razpravljala.

Da bo komisija lahko pristopila k podrobni sestavi programa centralne prireditve, naproša vse sindikalne podružnice naših edinic, da do 1. avgusta prijavijo, s koliko tekmovalci in v katerih panogah bodo posamezne podružnice nastopile. Prijave pošljite na naslov: Komisija za organizacijo športnega dneva, centrala, Gradis Ljubljana.

Ker želimo, da bi prireditev tudi kvalitetno uspela, bi bilo prav, če sindikalne podružnice naših edinic že sedaj začno s pripravami v vseh panogah, v katerih nameravajo nastopiti na centralni prireditvi.

Uredimo vse potrebno, da bo naš športni dan uspel v vsakem pogledu. Prireditev mora biti množična, pa tudi kvalitetna.

Kolektiv našega gradbišča v Spodnji Hudinji pri Celju, ki gradi poslopje osemletke

S sektorja v Spodnji Hudinji pri Celju

DEVET DESETIN DEL NORMIRANIH

Pri gradnji osemletke v Spodnji Hudinji pri Celju nas dela okrog sto delavcev. Nekatere stare zidarske in tesarske skupine so presegle norme in požele lepe uspehe, medtem ko pri nekaterih kvaliteta ne zadovoljuje. Vmes je tudi skupina, ki niti norme ne dosega niti kvaliteta ne ustreza.

Dela kar zadovoljivo napredujejo in smo se zavezali, da bomo šolo do roka napravili, če nas ne bodo obrtniki zadržali. Gradbeni nadzornik ing. Maraš je tudi zadovoljen s kakovostjo naših del.

Dela so vsa normirana, razen tistih, ki se ne dajo in jih opravljamo v režiji. Teh pa je komaj desetina.

Betonerska skupina Jožeta Bratuša je presegla normo za 31%. Še lepši uspeh je dosegla skupina Petrovića Vlada pri izkopu kanalizacije (150%). Najboljša zidarska skupina pa je bila skupina Nikole Kedačića, ki je za 15% presegla normo, najboljšo kvaliteto pa ima skupina Jakoba Podpečana. Tesarska skupina Feliksa Žlenderja je presegla svojo normo za 13%, Janeza Toša pa za osem odstotkov.

Vse skupine si prizadevajo, da bi delo čimbolje opravile in normo čimbolj presegle ter tako ohranile sloves celjskega Gradisa.

Dogodivščine ljubljanskih izletnikov

O tem, kako so se iz centrale podjetja izgubili na Komni

Sindikalna podružnica centrale našega podjetja je priredila v soboto, 19. junija izlet na Komno. Kljub veliki propagandi pa se je vabilu odzvalo razmeroma malo članov. Niti nizka cena prevoza (100 dinarjev) jih ni privabila. Vsi tisti, ki smo bili na Komni, lahko trdimo, da so precej zamudili vsi tisti, ki so ostali doma.

Iz Ljubljane smo se odpeljali ob dveh popoldne z našim avtobusom. Na poti do Bohinja smo se ustavili ob Blejskem jezeru. Postanek pa ni bil dolg, ker nas je dež pregnal v avtobus. Čeprav je Bohinj znan kot eden izmed najbolj deževnih krajev države, nas tiho upanje, da bo dež prenehal, vendarle ni varalo. Pri hotelu Zlatorog na koncu Bohinjskega jezera že ni več deževalo. Tu smo odložili nekaj takih, ki imajo premehka kolena za pot v hrib ali pa se boje, da bi v potu svojega obraza izgubili preveč kilogramov. Drugi, ki nam srce krepko bije in nam sapa ne pohaja na vsaki krtini, smo se odpeljali z avtobusom do Savice, od tod pa se kar naglo povzpeli po zložnem kolovozu na Komno.

Na planino smo prispeli tik pred nočjo, se brž pokrepčali in šli počivat, da bi zjutraj z novimi močmi uživali prelestni planinski svet.

Prva skupina se je odpravila iz doma že ob pol sedmih zjutraj. Res niso izkušeni planinci, toda s seboj so vzeli nekoga, ki je trdil, da ima vsa pota po Komni v malem prstu na nogi. Zaupali so se njegovemu vodstvu in slepo capljali za njim proti Sedmerim triglavskim jezerom, kamor so se namenili. Hodili so in hodili, sprva so še občudovali čudovito planinsko cvetje, naravo — toda koča pri Sedmerih jezerih se ni in ni hotela prikazati. Potlej so prevzeli komando drugi. Po večurnem tavanju so se končno znašli pod Triglavskimi jezeri. Le prepozno je že bilo in so jo ucvrli nazaj na Komno. Srečni so bili, da so se vrnili živi in zdravi, čeprav močno utrujeni. Druga skupina je imela več sreče. Ta je prišla do Sedmerih jezer, tretji pa so se sprehajali po Komni v okolici doma.

Na povratku s Komne smo si ogledali še slap Savice ter del elektrarne, ki jo je gradilo naše podjetje.

V Ljubljano smo se vrnili polni lepih vtisov s planin — tako tisti, ki so hodili po poteh brez markacij in odkrivali nove planinske poti, kot tisti, ki so se držali markiranih poti.

—a

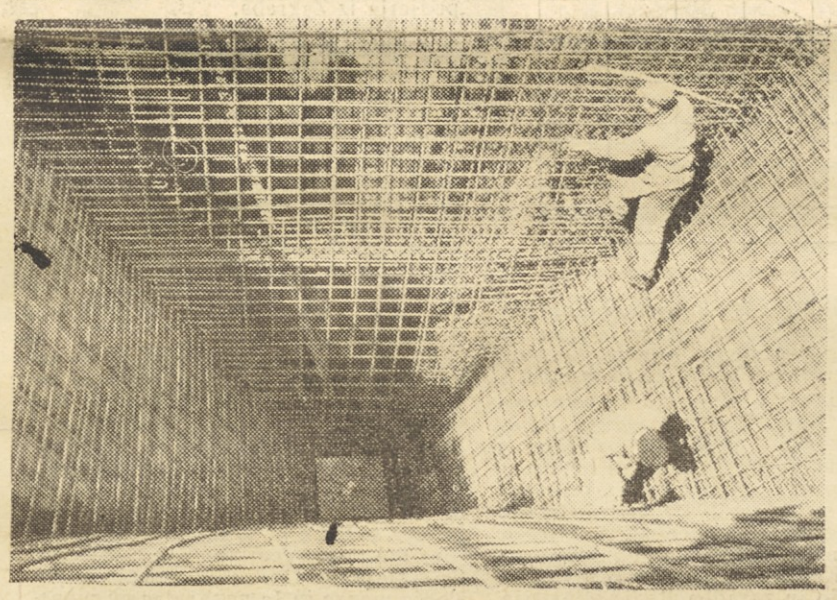

Skupina železokrivcev pri gradnji termoelektrarne Šoštanj

Halo, halo

»Že spet ta presneti telefon«, se je zadrla tajnica nekega gradbišča, jezno dvignila slušalko — toda na drugi strani žice se je oglasila Mara. Jeza naše tajnice se je hitro polegla in že je tekel pogovor vse od nedeljskih dogodivščin, o ljubem Žanu, novi obleki in končno še malo službeno vprašanje, češ, ob dvanajstih te bom zopet poklicala. Tako je trajal pogovor šest minut, kar seveda stane podjetje 400.— din. Drugič je nabavni referent zopet celo večnost razpravljal, ali naj nabavi pet kilogramov žebljev, ali ne, itd.

Kolikokrat na dan kličemo Ljubljano in obratno. Ali ne bi bilo cenejše zbrati vse pogovore pri telefonistki in jih potem skupno opraviti?

Tako je marsikje. Koliko nepotrebnih besed, minut in tako dalje. In končni rezultat? Za telefonske pogovore smo plačali v lanskem letu precej visok znesek v višini din.

Letos grem v Ankaran

Čas dopustov se bliža. Ali si ti že odločil, kam jo boš mahnil? Sedaj imamo pri nas na izbiro kar dvoje letovišč. Planine in morje. Zato je odločitev še težja. Jaz sem se odločil za morje. Moja žena pravi, da ji je Ankaran najbolj všeč, pa tudi otrokom prija. Z družino sem prepotoval že kar čedno število naših obmorskih mest. Ne trdim, da niso lepa, ampak v Ankaranu se počutim še najbolje. Tako domače je. Tam se zbirajo naši ljudje iz vseh gradbišč in vsako leto sklenem kakšno novo poznanstvo. Zdi se mi prijetno, ko zvečer na terasi doma ob dva deci dobre kapljice kramljamo, obujamo spomine in prenašamo novice in izkušnje z gradbišč. Na splošno moram priznati, da je naš dom na morju res ustvarjen za oddih. Lepo je opremljen, okrasno grmičevje, ki se je v zadnjem letu že kar »bogato« razraslo, pa mu daje še romantičen videz. Čez postrežbo in kvaliteto hrane tudi ni kaj reči. Cena pa je zmerna. 300 din na dan, to kar gre. Res, da za štiri osebe, za 14 dni tudi nekaj znese, vendar bo žena že nekako prihranila, ko se pa vsi tako veselimo. No, še nekaj dni pa bo prišla tista sreda, ki jo že kar težko čakam. Tudi prevoz iz Ljubljane je ugoden. Čeprav se včasih malo stiskamo, pa radi potrpimo, saj se zavedam, da je prevoz zastonj. Avtobus pa me pripelje naravnost pred dom in še nobenih sitnosti ni s prtljago.

Nekaj sem slišal, da je veliko prijav za letos. Menda bodo vse prijavljence težko razvrstili. Član komisije za nadzor nad počitniškimi domovi mi je pravil, da je velika gneča in da ne bodo mogli vsi iti takrat na dopust kot si želijo. Če mene predstavijo za kakšen teden prej ali poznej, ne bom nič jezen, saj razumem, da imajo težave z razmestitvijo. Čeprav je dom kar velik, nas je še mnogokrat več. Še to ti moram povedati, da mi je član tiste komisije za nadzor nad domovi rekel, da se jih je prijavilo za eno izmeno v avgustu 260 ljudi. Dom pa jih lahko sprejme le 76 tako, da imajo vsak svojo posteljo. Pomagajo si z blazinami, ki so tudi udobne in tako spravijo pod streho do 100 oseb. Sam ne bi imel nič proti, če dobim kakšno blazino, saj moramo biti tudi malo uvidevni, le da bomo imeli sobo. Pod šotor ne bi šel najraje, čeprav bi mojima dvema razposajencema najbolj ugajalo. Po mojem naj bi se šotore dodelilo malo večjim otrokom in pa samcem, predvsem moškim.

Tudi na Pohorje sem že malo mislil. Lansko leto, ko je bila otvoritev doma, sem bil gori. Moram reči, da so naši ljudje pa res mojstri. Kako čudovito so uredili ta dom. In kakšno lego ima! Od vzpenjače je oddaljen komaj 5 minut. Pa razgled na Maribor — posebno zvečer. Nekaj prekrasnega. Ko sem se zanimal na direkciji, so mi rekli, da ima ta dom 33 ležišč oziroma 7 sob in dvoje skupnih ležišč. Ne smeš si sedaj misliti, da je to planinska koča. Kje neki! Pravi hotel, grajen sodobno in praktično. Vsak kotiček je izkoriščen. Ženo bom pregovoril, da gremo še kakšen teden tja. No, najbrže jo ne bo treba veliko pregovarjati. Saj to veš, da lahko izkoristiš letovanja v domovih več kot 14 dni, če je prostor in po ceni 400 din dnevno na osebo.

Janez

IZVRSTEN SADJEVEC

vam nudi v vseh količinah

Vinogradniško gospodarstvo

Kapela, p. Slatina Radenci.

Nihče nas ni vabil . . .

Osnovna organizacija ZKS našega gradbenega vodstva v Celju že dolgo časa ni imela sestanka. Sestala se ni niti na čast 40. obletnice KPJ niti za veliki delavski praznik prvi maj. Prav tako tudi za delavce niso priredili nobenega zborovanja ali sestanka, na katerem bi obudili spomin na slavne dni boja naše Partije za svobodo, neodvisnost in zmago delavskega razreda.

To je kaj slabo spričevalo za celjske komuniste, člane našega podjetja in bi bil že čas, da se predramijo, Ali ne?

Nikola

»Gradisov vestnik« izdaja delavski svet podjetja Gradis — Ureja ga uredniški odbor — Odgovorni urednik Lojze Cepuš — Tiska tiskarna »Toneta Tomšiča« v Ljubljani — Izhaja mesečno

DROBNE VESTI

kacijo. Razdelili so tudi nove delovne obleke, in sicer jo je dobil vsak delavec, ki se je obvezal, da bo ostal pri podjetju vsaj leto dni.

■ Razpravljali so tudi o redu in disciplini v naselju, o pritožbah delavcev glede menze ter istočasno izvolili nov kuhinjski odbor, ki ga sestavljajo Bego Besič, Ivan Mesič ter upravnica menze.

■ Ker ni v bližini gradbišča dovolj vode, da bi se delavci mogli vsaj nekajkrat mesečno pošteno okopati, predlagajo, da bi jim podjetje omogočilo vsaj enkrat na teden brezplačen prevoz delavcev na kopanje v Izlake.

■ Za tovariše iz drugih republik bodo naročili njihove časopise, centralni sindikalni odbor pa so zaprosili, da jim preskrbi vsaj en radijski aparat. (Predlagamo, da si aparat nabavijo iz dotacije podjetja.)

■ Obenem naprošajo vse sindikalne podružnice, da jim po možnosti pošljejo nekaj knjig (predvsem, če so pisane v srbohrvaščini) ob dejstvu, da delavci v Trojanah nimajo nikakega razvedrila, razen bližnje gostilne.

■ **JESENICE.** — Na skupnem sestanku osnovne organizacije ZK in sindikalne podružnice so razpravljali o gospodarskih in političnih problemih gradbišča. Med drugim so kritizirali, da se sklepi delavskega sveta in upravnega odbora v celoti ne uresničujejo, odnosno se nekateri sklepi ponavljajo tudi dva ali trikrat. Grajali so tudi sekretariat podjetja, ki se po njihovem mnenju vse premalo zanima za drobne probleme delavcev, ne daje OOZK nikakih navodil, odnosno je delo osnovnih organizacij v podjetju vse premalo enotno. Pravijo, da bi se lahko sindikalni odbor podjetja tudi večkrat sestajal in sproti reševal nastale probleme.

■ Razpravljali so tudi o delu mladinske organizacije, ki jo vodi tov. Alenka Deržaj. Res je, da je občinski komitet mladine imenovano pohvalil za njeno delo, žal pa v podjetju ni izpolnila svoje naloge, saj je ves čas, od izvolitve do danes, sklicala samo en sestanek.

■ V članstvo ZK so sprejeli tudi nekaj novih članov, prav tako tudi redno nadaljujejo s študijem gradiva sedmega kongresa ZKJ.

■ **PODVELKA.** — Na prvem skupnem sestanku osnovne organizacije ZK in sindikalne podružnice na gradbišču Podvelka so poleg problemov o strojih in prevoznih sredstvih prvikrat skupno razpravljali tudi o akordnih skupinah. Po izjavi grupovodje tov. Primožiča niso v celoti poučeni, kako se obračunava delo in akordni obračun. Grupovodja podpiše pogodbo, ne da bi jo prej preštudiral, niti mu delovodja vso zadevo primerno ne objasni. Ko pa je delo gotovo, pride do raznih nepotrebnih sporov. Naprosili so sindikalno podružnico, naj skliče vse vodje grup in jim objasni način obračunavanja. Sedaj dela v okordu cca 70% delavcev.

■ Predvsem dobro deluje mladinska organizacija, ki šteje 86 članov. V kratkem času od ustanovitve do danes so imeli že 10 sestankov. V prostem času igrajo šah, nogomet, odbojko itd. Ustanovili so tudi strelsko družino ter se tako že temeljito pripravljajo na športni dan Gradisa.

Iz razprave o poteku del ugotavljamo, da so na zemeljskih delih količinsko nekaj nad planom, finančno pa pod planom. Pravijo, da jih je zavrlo to, ker niso imeli dovolj buldožerjev. Po planu bi morali imeti 4, imeli pa so le dva. Tov. Cirkvenčič pravi, da so iz Ljubljane dobili zelo slabe stroje, ki so jih morali stalno popravljati, kar je seveda tudi zaviralo delo.

Razpravljali so še o kuhinji. Ker je bil na seji navzoč tudi šef kuhinje tov. Bravar, je med drugim pojasnil težave, ki nastajajo, predvsem zato, ker ga delavci ne ubogajo, istočasno pa je obljubil, da se bo hrana v bodoče izboljšala.

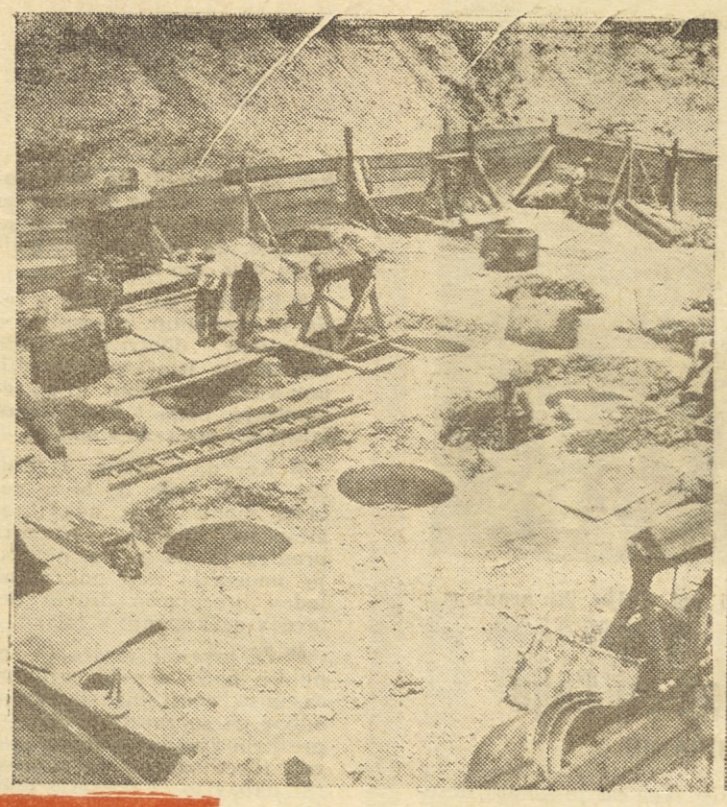

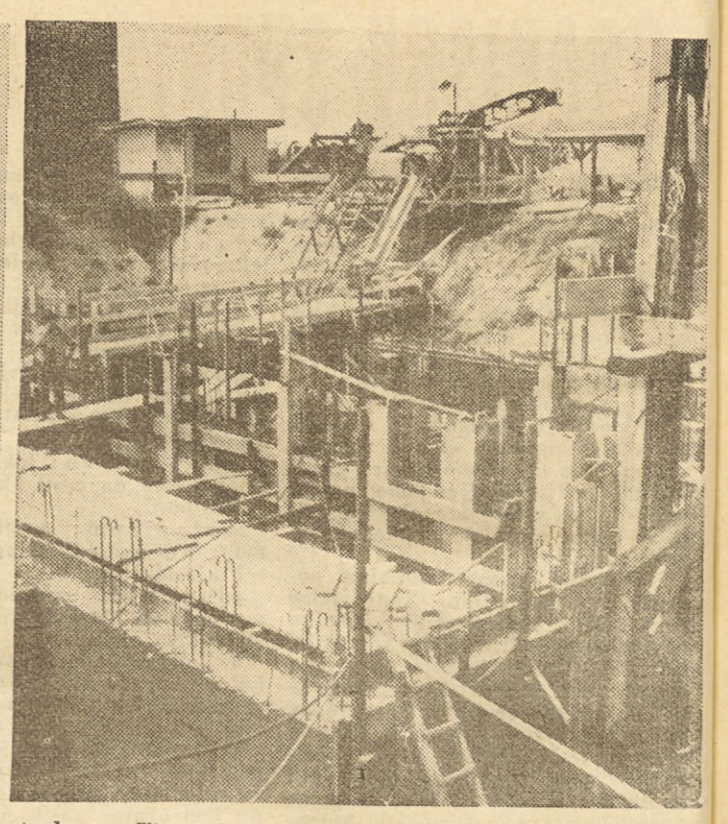

Ljubljana - naše največje gradbišče

Preusmeritev naše celotne investicijske politike na investicije v družbeni standard, posebej na gradnjo stanovanj, se najobčutneje zrcali v našem podjetju prav v Ljubljani. Domala vsi objekti, ki jih gradimo v Ljubljani, so objekti družbenega standarda. Doslej je slovelo naše podjetje predvsem po tem, da je bilo specializirano za industrijsko gradnjo, s splošno preusmeritvijo družbenih investicij pa se naše podjetje razvija v enega izmed najpomembnejših činiteljev industrializirane gradnje stanovanj. Le ono je namreč po svoji zmogljivosti poklicano in usposobljeno, da največ prispeva k

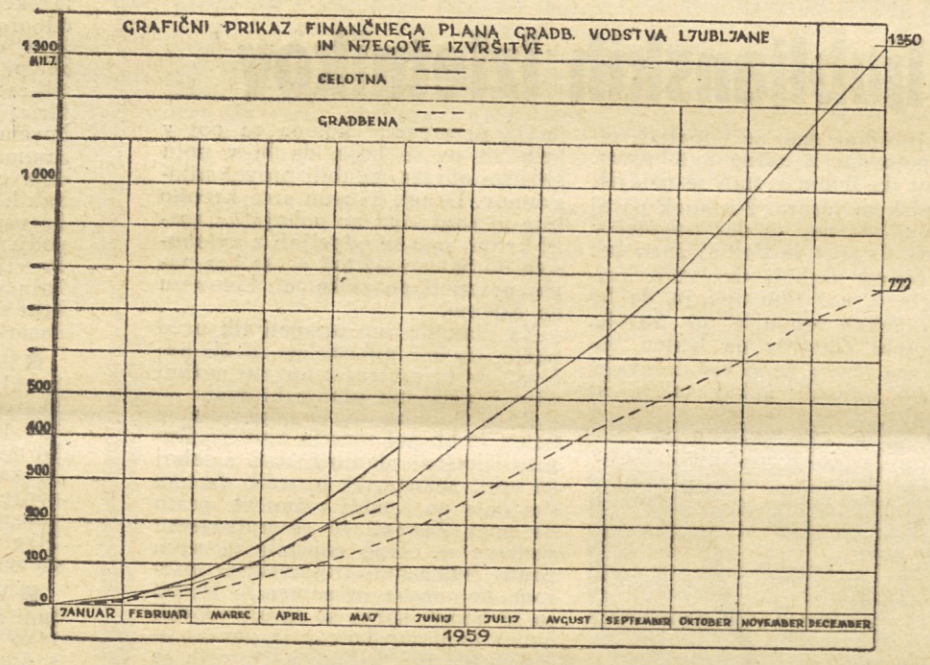

razvijanju najsodobnejših metod gradnje.

Povsem razumljivo je potem, da smo se tega lotili prav v Ljubljani, kjer imamo tudi gmotne prilike za to. V Ljubljani že imamo betonarno, ki bo postala po rekonstrukciji prava tovarna gradbenih elementov. Dalje so potrebe po stanovanjih v Ljubljani tolikšne, obenem pa tudi gospodarske zmogljivosti, da je moč perspektivno razvijati gradbeno industrijo, saj se ni bati, da bi ostale razvite gradbene zmogljivosti neizkoriščene. In še tretji činitelj, ki prav tako ustvarja ugodne pogoje za tak razvoj našega podjetja: predvidena so koncentrirana gradbišča, na katerih je moč do potankosti in najsmotrneje organizirati delo od transporta do organizacije dela na gradbišču. Zato ni slučaj, da se ljubljansko gradbeno vodstvo razvija v enega izmed najmočnejših gradbišč našega podjetja. Seveda pa to ne pomeni, da bi se v bodočnosti povsem odrekli gradnji industrijskih objektov in nizkim gradnjam, saj mora naša socialistična družba misliti na nenehno razširjeno reprodukcijo — na gradnjo tudi novih industrijskih objektov, saj le to zagotavlja harmoničen razvoj gospodarstva.

Medtem ko so ustvarili lani na področju ljubljanskega gradbenega vodstva za 776 milijonov dinarjev vrednosti, se letos planirana vrednost gradenj povečuje na milijardo 350 milijonov dinarjev. Ker so že v prvi tretjini leta realizirali blizu 300 milijonov dinarjev, ko gradbena sezona niti ni bila na višini, ni potemtakem nobene bojazni, da predvidenega plana ne bi dosegli.

V razgovoru s šefom gradbenega vodstva ing. Mesaričem smo zvedeli da so lani dokončali poslovne prostore v zgradbi na Titovi 25, znanem ljubljanskem »kozolcu«. Na Gospodarskem razstavišču so postavili 50 metrov visok obelisk iz vidnega betona, zaključili dela na mali hali in na jeklenem paviljonu. Končan je prav tako zavod za transfuzijo in zgradba Radio-televizija Ljubljana. V Pokopališki ulici so zgradili 3 stanovanjske bloke, v dveh od njih po 12 stanovanj, vendar pa 18, dalje so zgradili zase samski dom, v Šiški so zgradili 8 stanovanjskih blokov po 27 stanovanj, začeli gradnjo treh blokov malih stanovanj v Savskem naselju, od tega sta dva za Gradis, nadaljevali so gradnjo poslovne stavbe na Titovi 3, dokončali gradnjo karoserijskih delavnic za SAP v Mostah, zgradili novo cerkev za Bežigradom ter nadaljevali v letu 1957 začeto gradnjo stolpnic v Savskem naselju. Potlej so gradili še internat Litostroja ter začeli gradnjo blokov malih stanovanj v Gerbičevi ulici. Prav tako se je začela rekonstrukcija opekarne na Brdu. Mimo tega je bila še vrsta manjših del, ki pa so vsa zahtevala strokovno delovno silo.

S kakšnimi težavami se bore v ljubljanskem gradbenem vodstvu? Predvsem jim je stalno manjkalo kvalificiranih delavcev zlasti zaradi forsiranega dela na Gospodarskem razstavišču, kjer so morali opraviti obilico del, da so te prostore usposobili za VII. kongres Zveze komunistov Jugoslavije.

Naslednjo težavo je povzročal material. Primanjkovalo je opeke. V glavnem so jo dobivali iz ljubljanskega bazena, vendar dosti premalo, da bi pokrili vse potrebe. Zato so jo morali voziti iz Vojvodine, ki pa je seveda zaradi dolgega prevoza dražja, kalkulacije pa so postavljene na opeko iz ljubljanskega bazena. Nadalje je spričo pospešene stanovanjske gradnje v Ljubljani veliko pomanjkanje obratov stavbne obrti. Letos se bo ta problem še posebej zaostril in razmišljajo o tem, da bi angažirali v Ljubljani tudi podjetja iz Zagreba.

V glavnem so to vse težave, pravi ing. Mesarič, če ne omenimo težav z načrti. Na stolpnicah na primer so morali lani delo ustaviti, ker se je po izkopu gradbene jame izkazalo, da je teren drugačen kot so predvidevali in je moral Geološki zavod znova raziskati. Seveda so se potem spremenili tudi načrti za temelje. Za zgradbo na Titovi cesti 3 so imeli načrte samo za skelet, glede notranje razmestitve prostorov pa se investitorji niso sporazumeli in so dobili končne načrte šele 19. junija letos, čeprav so začeli z gradnjo že 1957. leta.

Razen lani in prej začetih del so začeli letos graditi poslopje vajenske šole raznih strok za Bežigradom ter štiri bloke malih stanovanj v Gospodinjski ulici v Šiški. Poleg tega so prevzeli gradbena dela za rekonstrukcijo našega obrata gradbenih polizdelkov. Grade še preskrbovalni center v bližini blokov v Šiški, ki so dobili zaradi svojevrstne razporeditve ime »Rozeta«. Pri internatu Litostroja grade še poslopje menze in še nekaj drugih manjših del je na letošnjem programu ljubljanskega gradbenega vodstva. V Gerbičevi ulici so dobili naročilo za gradnjo še devetih blokov malih stanovanj poleg desetih, ki so že pod streho. Deset takih bodo zgradili verjetno še ob Šmartinski cesti.

Najmočnejši postavki letošnjega plana so vsekakor stolpnice in pa poslovna stavba na Titovi 3, medtem ko je za bodočo stanovanjsko izgradnjo najpomembnejša gradnja treh blokov poleg »Rozete« v Šiški, ki morajo biti že letos pod streho. Ti bloki bodo grajeni namreč iz montažnih elementov, kar bo sila skrajšalo čas gradnje. Montažne elemente za te bloke — vsak bo imel po 40 stanovanj — že izdelujejo v našem obratu gradbenih polizdelkov. Ta mesec bodo začeli kopati gradbene jame, do 1. avgusta mora biti že betonirana kletna plošča za prvi blok, za drugi blok prvega septembra, za tretjega pa mesec dni kasneje. Do konca leta pa morajo biti montirani že vsi trije bloki. To bo prvi poskus take gradnje pri nas, zato je še toliko pomembnejše, da s tem poskusom uspemo. Poročali pa smo že, da si je podpredsednik zveznega izvršnega sveta tovariš Edvard Kardelj ogledal prve montažne elemente, ki smo jih razstavili v našem obratu gradbenih polizdelkov in je torej uspeh naša moralna obveznost.

Podvojitev proizvodnje našega ljubljanskega gradbenega vodstva pa je seveda zahtevala posebne napore. Predvsem je bilo treba preskrbeti bivališča za nove delavce, urediti njihovo prehrano itd. Ljubljanska komunalna služba je to nalogo zadovoljivo, čeprav z zamudo opravila.

Danes razpolagajo s toliko stanovanjskega prostora, da bi mogli sprejeti še več delavcev kot jih trenutno potrebujejo. Postavili so namreč nekaj barak v naselju v Tomačevem, mimo tega pa so odkupili tri barake od bivše vajenske šole gradbene stroke v Tomačevem. Letos so vselili tudi nov samski dom ter nekaj stanovanjskih blokov tako, da je stanovanjsko vprašanje v glavnem rešeno. Menda je še 19 družin, za katere bi bilo treba zgraditi stanovanja. Z ureditvijo bivše restavracije »Ilirija« je bilo rešeno tudi vprašanje prehrane. Tudi to ni šlo brez porodnih krčev. Uspeli pa so celo več: v tem obratu družbene prehrane ku-

Zgornje tri slike so z gradnje stolpnic v Savskem naselju. Na prvi je kopanje vodnjakov za temelje, na drugi sliki je skupina tesarjev iz Vojvodine, ki jo vodi Nadj, na tretji pa so temelji za novo stolpnico. Spodaj pa so Jože Kapelj, predsednik upravnega odbora ljubljanskega gradbenega vodstva v pogovoru s šefom ing. Mesaričem, na sliki poleg je predsednik sindikalne podružnice Ivan Žorž, na tretji sliki spodaj pa je predsednik delavskega sveta Franc Rakef

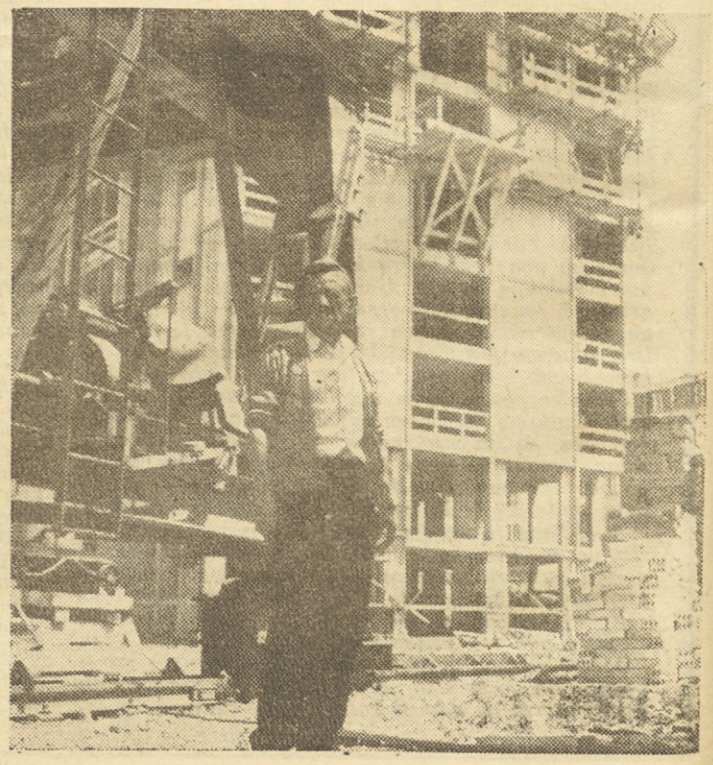

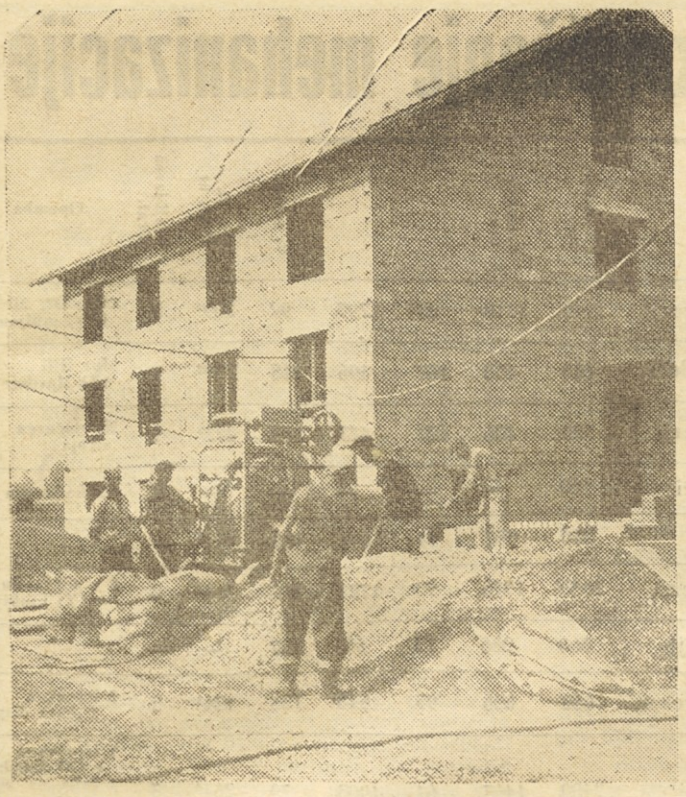

hajo tudi malice za vsa gradbišča in obrate v Ljubljani.

Naslednja naloga pa je bila seveda dobiti delavce. Ta naloga je bila opravljena pod vodstvom Francke Galičič. Podvojitev proizvodnje pa terja seveda tudi ustrezno število kvalificirane delovne sile, ki je pa v naših krajih ni več moč dobiti na hitro roko. Predvsem manjka zidarjev in tesarjev, kar v gradbeništvu ni nič novega. Usmerili so se na Srbijo in Vojvodino ter uspeli dobiti dovolj tesarjev in zidarjev. Ti delavci po kakovosti opravljenega dela kar ustrezajo in se dokaj naglo vključujejo v tempo proizvodnje na naših gradbiščih. Tako šteje danes kolektiv ljubljanskega gradbenega vodstva nekaj manj kot tisoč ljudi, lani povprečno 537. Pri tem pa je še posebno zanimivo, da se je hkrati povečala tudi realizacija na zaposlenega. To pomeni, da je kolektivu uspelo naglo vključiti vse nove delavce v že utečen proces proizvodnje, kar se zdi sicer samo po sebi umevno, vendar je to le poseben uspeh in dokazuje, da so voditelji proizvodnje stvar zelo resno vzeli v roke. Nedvomno pa je k temu prispeval tudi sistem norm in akordov in zadnje čase tudi sistem nagrad, potem ko je bil uveljavljen tarifni pravilnik. Danes so se v povprečju že močno približali 60 odstotkom del, oddanih v akord ali v normo, medtem ko dosegajo nekatera gradbišča tudi devetdeset in več odstotkov.

V tehničnem vodstvu ljubljanskega gradbenega vodstva, ki ga vodi ing. Vasle, bi težko našli izredno šibko točko. Med sektorskimi šefi kaže posebej omeniti Zorka, Capudra in Gregoriča, med delovodji pa Vrbinca, Harija, Pepelnika, Habata, Erklavca, Torela in Kraščka itd.

Napravimo kratek sprehod po važnejših gradbiščih v Ljubljani.

Stolpnice v Savski koloniji: »Armaturni načrti se niso ujemali z arhitektonskimi — pripoveduje tovariš Capuder — šele pred enim mesecem smo dobili zadnje korekture armaturnih načrtov. Velike težave smo imeli z betonskimi fasadnimi ploščami. 1200 kosov se je že pokvarilo zaradi konstrukcijske napake. Zelo rade namreč pokajo. Razpoke bomo zalili z vodnim steklom, potrebujemo samo brizgalko. V betonarni pa izdelujejo zdaj plošče z dvema podolžnima rebroma in se plošče več ne lomijo.«

Posebnost gradnje?

»Zunanje stene stolpnic sproti do kraja obdelamo. Ko zgornje nadstropje betoniramo, že dokončno obdelujemo zunanjost spodnjega nadstropja. Tako odpadejo posebni odri. Posebnost je še to, da bomo spodnja nadstropja že do kraja dokončali, ko bomo zgornja še gradili.«

Še kakšna posebna težava poleg že omenjenih?

»Da, le en žerjav ne zadošča za gradnjo treh stolpnic hkrati. Zato žerjav ne počiva niti v poznih večernih urah. V kratkem bomo postavili še enega, ki ga bomo potrebovali pri gradnji še dveh stolpnic na tem prostoru. Povprečno gradimo vsako etažo po devet koledarskih dni. To pomeni, da zrastejo v toliko dneh pravzaprav tri etaže, ker gradimo tri stolpnice hkrati. V vsaki stolpnici bo 56 stanovanj, stolpnica pa bo stala predvidoma 167 milijonov, zaradi sprememb v temeljih najbrž nekaj več.«

Poslovna zgradba na Titovi cesti 3: »Do konca maja smo napravili za milijon dinarjev več gradbenih del kot pa je po planu predvideno — pravi tehnik Zorko. Finančno dobro stojimo, samo nikdar ne veš, koliko režije nam bodo nabili in se lahko zgodi, da bomo pod ceno. Trdne postavke za nas na gradbiščih so material, plače in prevozi, na drugo mi ne moremo vplivati.«

Gospodinjska ulica: »Prvo lopato za gradnjo štirih stanovanjskih blokov, v vsakem je 32 stanovanj, smo zasadili lani 20. decembra. Čez zimo so tekla pripravljalna dela, pravo delo pa se je začelo 27. marca.«

S planom so po svoje toda koristno manevrirali. Na bloku številka 1 bi morali imeti gotovo že predelne stene, so pa šele v pritličju. Na bloku številka 3 bi morala biti zabetonirana plošča nad kletjo, sezidali so pa že drugo nadstropje. Blok številka 2 bi moral biti po planu že pokrit, manjka jim pa ena etaža. Na bloku številka štiri bi morali po planu kopati temelje, sezidano pa imajo že prvo nadstropje. Tak premik v izpolnjevanju plana je nastal zaradi tega, ker so imeli nekaj časa na razpolago le nekvalificirane delavce in so se zato spravili na zemeljska dela, pozneje pa so dobili več zidarjev. Sezidali pa so že tudi vse predelne stene v kleteh, kar po planu še ni predvideno. Tako je težko oceniti, za koliko so pred planom. Finančno pa so do konca maja realizirali za pet milijonov dinarjev več kot pa je bilo predvideno, do konca junija celo za sedem do konca leta pa se bo ta vsota povečala na 12 milijonov. V maju je bilo oddanih 92 odstotkov vseh del na akord.

Bloki Šiška — »Rozeta«: »Po taki izgubi, kakršno smo napravili lani, izgubi človek vsako voljo...«

Stanovanjski bloki v Šiški so menda res stečišče vseh nadlog, ki lahko zadenejo gradbišče. Začeli so v sušnem letu za gradbeništvo (1956) in so delo prevzeli z dobrimi 14% popusta samo zato, da je bilo delo. Naslednje leto je zmanjkovalo opeke, lani pa strokovnih

Slike od leve proti desni predstavljajo: gradnja blokov malih stanovanj v Gerbičevi ulici v Ljubljani, poleg nje je slika skupine železokrivcev na blokih v Gospodinjski ulici. V kotu zgoraj pa je pogled na gradbišče v Gospodinjski ulici. Pod njo: internat Litostroja, srednja slika pa predstavlja izdelavo zidakov na stroju »Komet« v našem obratu gradbenih polizdelkov. Gradbeno vodstvo pa gradi v tem obratu betonske plošče, na katerih lahko potem teče tak stroj, mimo tega pa še proizvodne hale. Spodaj od leve proti desni pa so naslednje slike: Naš samski dom, ki smo si ga letos dogradili v Ljubljani, pogled na stolpnice v Savskem naselju ter dviganje betonskih nosilcev v opekarni na Brdu

delavcev. Nadloge so se grmadile in ni čuda, če izgubi človek smisel za čas. Objektivnim težavam so se potemtakem pridružile še subjektivne, tako se je gradnja zavlekla na štiri leta. No, zdaj bodo kmalu oddali vseh osem blokov, pripravljajo pa že gradnjo treh novih blokov v »Rozeti št. 2«, ki bodo grajeni po montažnem sistemu.

Internat Litostroja zdaj obmetavajo in dograjujejo menzo. Vsa dela morajo biti končana do konca septembra.

Tam smo ujeli takle pogovor med delavci: »Tarifni pravilnik pravi, da moraš imeti na mesec 48 nadur, sicer ne dobiš terenskega dodatka. Nam pa ne puste delati nadur. Zdaj bi rad delal, ko stanujem blizu, jeseni me bodo prestavili kam daleč, takrat me pa ne bodo dobili za nadure...«

»Akord je previsok. Plačajo nam po pet kovačev od kvadratnega metra, pa s tem ne pridemo na svojo plačo..«

»Akord je za vse enak, je dejal delovodja. Drugi ob njem zaslužijo. Ta dva sta bolna in ne moreta tako delati, zidarja iz te skupine sta se pa tudi komaj izučila.«

Bloki malih stanovanj, Gerbičeva ulica. Bil je ponedeljek. »Habata ni, ker je na dopustu. Danes ne zidamo, ker nam iz betonarne niso poslali materiala. Pa še zidar ni prišel na delo. Šel je domov, pa ga še ni nazaj. S planom smo nekaj zaostali, ker nismo imeli načrta za kanalizacijo.«

Srečali so me Škofjeločani: »Slišite, tisto, da dobimo vrata drugod ceneje kot bi jih sami napravili, ne drži. Tista vrata so samo gola krila brez vseh tečajev in kljuk. Stanejo pa 3.925 dinarjev, druge vrste 4200, tretje vrste pa 4.700 dinarjev. Zaradi tega je bilo

(nadaljevanje na 8. str.)

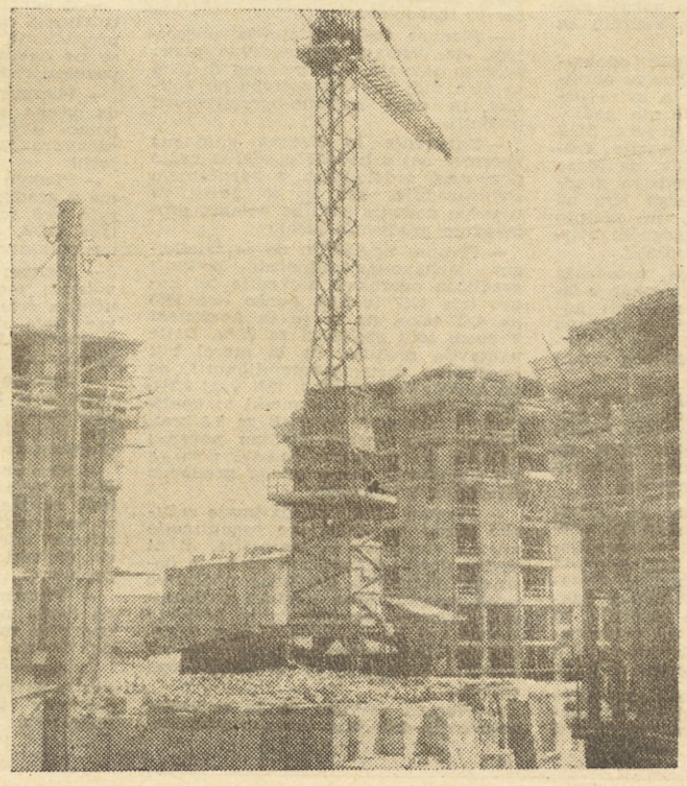

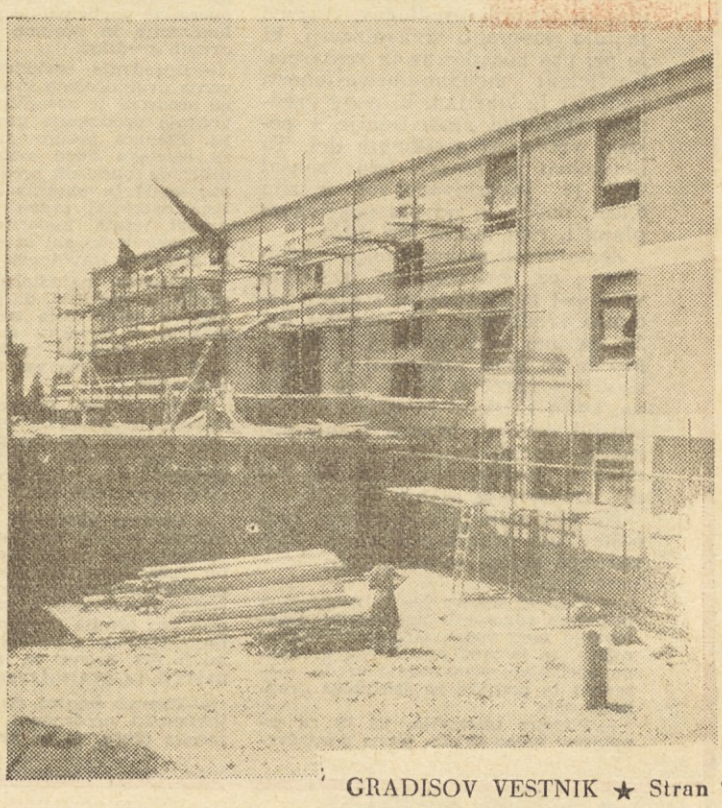

Ali odnosi v podjetju vplivajo na proizvodnjo?

Na enem izmed tečajev v Radovljici smo razpravljali o odnosih med ljudmi in človekovih sposobnostih. Mislim, da ne bo odveč, če se danes ob konkretnem primeru v Podvelki nekoliko bolj podrobno pogovorimo o sposobnosti, ki naj bi jih imel vsak dober vodja, delovodja ali vodja skupine. Dostikrat opazimo pri našem delu, delovišču itd., da je ta ali oni nesposoben, da ugotavlja napake, prikazuje vzroke le teh in sploh nepravilno prikazuje pravi postopek. Zato je v prvi vrsti naloga vsakega vodje, delovodje ali skupinovodje, da se strokovno izobražuje in izpopolnjuje. Budno naj sledi vsem tehničnim novostim, publikacijam, tečajem in predavanjem, ki segajo v njegovo delovno področje. Skratka, obvladovanje posla je ena izmed prvih nalog.

Sektorski vodja ali delovodja je nedvomno odgovoren za celotno delo na svojem področju in prav zato naj skrbno nadzira delo vseh svojih podrejenih. Opazuje naj, kaj vse se dogaja na njegovem delovišču in v bližini, predvsem pa med ljudmi, kajti le tako bo lahko uspešno reševal vse težkoče, ki se pojavljajo. Skratka, imeti mora drugo sposobnost — sposobnost opazovanja.

Prav tako mora imeti dobro razvit čut, da zna v vsakem času in vsak trenutek oceniti delo na svojem sektorju, odnosno delovišču, predvsem pa mora dobro vedeti, komu lahko zaupa bolj zapletena dela in odgovorne naloge, skratka, imeti mora — sposobnost ocenjevanja.

Na nedavnem sestanku sindikalnega odbora je tehnični direktor, tov. ing. Uršič dejal, da bo vsako delo uspešno, če ga predhodno dobro organiziramo in planiramo. Brž ko dobi ta ali oni vodja neko nalogo, naj razmisli o njej, predvsem naj jo razčleni glede na sposobnosti svojih podrejenih, pri tem pa naj vedno upošteva njihovo znanje in sposobnosti, skratka, vsako delo mora biti dobro organizirano in planirano.

Pri delu z ljudmi je tudi predvsem važen faktor poznavanje ljudi. Zanimati se torej mora za vse okoliščine, ki lahko vplivajo na podrejene, bodisi negativno ali pozitivno. Če hoče, da bo uspel, si mora v prvi vrsti pridobiti njihovo zaupanje. Pri tem se mora pa zanimati za vse njihove probleme in težave ter naj jim skuša v vseh ozirih pomagati in svetovati. S takim načinom dela bodo delavci bolj zadovoljni in s tem se bo dvignila tudi storilnost dela.

Dober vodja ima tudi vedno polno novih idej glede izboljševanja metod dela, vedno pa mora upoštevati tudi predloge in ideje svojih podrejenih.

V odnosu do podrejenih mora biti dober vodja potrpežljiv, kajti le hladnokrven vodja bo pri svojih podrejenih kot tudi pri drugih postal priljubljen. Razumljivo je, da vodja odgovarja za red in disciplino, toda tudi to je treba znati vedno pravilno in v vsakem času uporabljati.

Sam razvoj gradbeništva in nove metode dela zahtevajo od naših delovodij vedno večjo sposobnost administrativnega dela. Čeprav je to poslovanje dostikrat zelo zahtevno, naj vsak delovodja ali vodja to vedno skrbno in vestno napravi, kajti le tako bo imela uprava kot centrala podjetja vedno jasno sliko o dogajanjih na posameznih deloviščih — imeti mora torej sposobnost opravljanja administrativnih poslov.

Dostikrat razpravljamo o redu na naših deloviščih, med tem ko sami nismo taki, da bi v prvi vrsti vzdrževali red pri sebi in na sebi, kajti tudi zunanjost vodje se odraža na delovišču. Ljudi je težko priučiti na red in uspel bo le tisti, če bo v prvi vrsti pri sebi ustvaril red in disciplino.

Vsak član kolektiva ima veliko željo po napredku in vedno je od nas samih odvisno, kako bo podjetje uspevalo in prosperiralo.

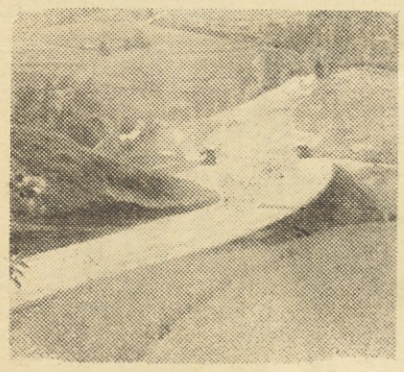

Pri gradnji ceste čez Trojanski klanec smo že močno napredovali

Strelski šport pri našem podjetju

Po skoraj predolgem premoru je postalo nujno, da naši kolektivi zopet slišijo o strelskem športu pri našem podjetju.

Lansko leto smo v prvih številkah »Gradisovega vestnika« poročali o razvoju tega športa pri naših edinicah. Tokrat pa lahko že damo bogatejšo bilanco o delu in razvoju strelstva pri nas.

Po počastitveni tekmi za 29. november v Soštanju lansko leto so se razgibale že obstoječe družine ter ustanovile nove. Ta tekma je imela še drug namen — in to propagandi. Uspehi, ki so bili doseženi, so presegli pričakovanja. Družine, ki so doslej životarile, so se začele vključevati v razna tekmovanja ter sodelovati pri izvajanju programa Strelske zveze Slovenije, ki je predvsem osredotočen na zračno orožje. Tekmovanja, ki so določena po programu, se izvajajo v jesenskem, zimskem ter spomladanskem času na zračnem orožju. Najbolj množično je tekmovanje za »zlato puščico«, saj je letos tekmovalo okrog 30.000 strelcev Slovenije. Tekmuje se posamezno. Za vsako leto so določene norme za višje kvalifikacije. To tekmovanje je republiškega značaja ter so naši posamezni strelci prišli med sto najboljših, saj so se plasirali v finale in zasedli visoka mesta.

Ti uspehi so bili doseženi v zelo kratkem času ter so iz naših vrst ogrožali dosežene rezultate republiških in državnih prvakov oziroma reprezentantov, ki imajo za seboj ogromno tekmovanj in se dolga leta ukvarjajo s tem športom. Pri naših strelcih je opaziti res veliko zanimanje.

V našem podjetju imamo šest strelskih družin. Na novo ustanovljena je v Škofji Loki, ostale družine pa so raztresene tako kot naše edinice. Strelske družine so: Soštanj. OO Maribor, gradb. vodstvo Maribor, gradb. vodstvo Ljubljana in CO Ljubljana. Skoraj ne bi mogel določiti, katera družina je najbolj aktivna, po kvaliteti pa prednjači Ljubljana, kar je razvidno iz srečanj, ki smo jih imeli doslej.

Kljub oddaljenosti naših edinic smo imeli letos več srečanj. Tekmovale so SD Soštanj — SD Gradis Kovinar, SD Gradis CO Maribor — SD Gradis Kovinar, SD Gradis Škofja Loka — SD Gradis Kovinar. Za otvoritev gradbene šole je bil troboj Maribor—Soštanj—Ljubljana. SD Gradis Škofja Loka pa je tekmovala tudi v Kopru pri tamkajšnji strelski skupini.

Iz vsega tega sledi, da se ta šport razvija vse bolj množično in kvalitetno ter zavzema drugo mesto v okviru podjetja in je pričakovati vsaj po sedanjem razvoju, da ne bo dolgo, ko bo prvi. O rezultatih posameznih strelskih družin bomo pisali v eni prihodnjih številk. Veliko zanimanje pa je za Gradisov športni dan, ki je predviden v septembru. Takrat se bodo pomerile skupine in posamezniki ter se »maščevali« za vse izgubljene bitke.

Torej, strelci, kljub tej naši športni mrtvi sezoni, ne odnehajte, pripravljajte se za srečanje v Mariboru za naš športni dan!

Ludvik Snajder

Točnost pa taka!

Kako »precizne« so naše kartoteke, ki jih vodijo v pisarnah za vse zaposlene, naj osvetlita ta primera:

Pomožni delavec Andrija H. se je rodil 28. oktobra 1919. leta. To ni nič posebnega, saj se je kdo drug še tudi rodil takrat. Toda ta je zares nekaj posebnega, kajti pri našem podjetju je bil zaposlen že natanko deset mesecev in petnajst dni prej, preden se je rodil. Če ne verjamete, pojdite pogledat na kartoteko, ki jo hrani naše uredništvo. Iz te kartoteke potemtakem tudi izvemo, da Gradis ni bil ustanovljen 1945. leta, ampak, da so ga ustanovili že ob razsulu cesarsko-kraljeve Avstroogrske!

Druga pa je prav tako debela.

Pomožni delavec B. K. je bil v službi pri našem podjetju še tri mesece in sedem dni potem, ko je bil že v grobu! Pa pravijo, da ni duhov. Najbrž je ta duh obsedel tistega, ki je pisal kartoteko...

Izkoriščanje mehanizacije

	Planirano ur	Efektivne ure			% avtom.	Max. št. efekt. ur	Stroji izven obrat.	Opomba
15 Buldozerji	1940	1718	88[5]	1795	92	289[1]	5	2D4, D7, 2D8 CO Ljubljana
3 Nakladači	420	450	107	496	118	230[2]	1	Mur Hill CO Maribor
3 Skreperji	320	406	127	473	148	227[3]	1	Ni vlačnega stroja
2 Vlačilci	160	—	—	—	—	—	2	Razhodovana
4 Bagri	560	557	99	691	123	187[1]	—	
12 Demperji	1680	1516	90	1721	102	214[2]	2	2 v popravilu v CO Ljublj.
3 Valjarji	360	266	73	458	127	—	—	
7 Kompresor.	660	626	95	846	128	224[4]	2	2 izpravna čakata disp.
12 Žerjavi	2400	1467	61	1905	79	261[4]	3	1 izpravven v CO Maribor 1 čaka na popravilo 1 v popravilu Od 21. IV.
	8580	7108	81	8495	98			do 20. V.

[1] Trojane, [2] Podvelka, [3] Ravne, [4] Šoštanj

V primerjavi s prejšnjimi meseci se je število planiranih efektivnih ur težke mehanizacije povečalo od 8.320 ur, to pa zato, ker smo med tem nabavili dva dumperja Czsepel za gramoznico v Ljubljani. Od vseh strojev težke mehanizacije so spodaj navedeni stroji prekoračili planirane efektivne ure.

— kompresor v Šoštanju, strojnik Vauken, 224 obr. ur ali 124 % nad normo;

— buldozer Vender, Trojane, strojnik Martinčič, 289 ur ali 106 % nad normo;

— nakladač v Podvelki, strojnik Filipič, 230 obr. ur ali 64 % nad normo;

— Dumper v Podvelki, strojnik Strmole, 214 obr. ur ali 52 % nad normo;

— bager na Trojanah, strojnik Žabkar, 187 obr. ur ali 33 % nad normo;

— žerjav v Šoštanju, strojnik Farkaš, 261 obr. ur ali 30 % nad normo.

Od 16 strojev, ki so bili izven obrata, jih je 9, ki so v generalnem popravilu, 2 stroja smo razhodovali (HD 10), mehanični skreper stoji, ker nima vlečnega stroja in bi ga lahko nujno uporabili v Ravnah, kjer je 70.000 m³ izkopa, en žerjav bo predvidoma zaposlen v Straži pri podjetju »Pionir«, en žerjav čaka demontaže in generalne reparature v Hrastniku, prav tako pa čakata dva izpravna kompresorja na dispozicijo.

Če v celoti primerjamo izkoriščanje strojev težke mehanizacije s prvim tromesečjem, potem lahko ugotovimo, da se je odstotek izkoriščanja strojev dvignil od 78 % na 81 %, procent zaračunane amortizacije pa se je dvignil od 82 na 98 %.

Procent povprečja izkoriščanja strojev težke mehanizacije ni realen, ker dvigajo odstotek izkoriščanja predvsem tisti stroji, ki so preveč izkoriščeni, saj se to vidi iz zgornjih podatkov, kot na pr. kompresor je delal 124 % več efektivnih ur, kot pa je bilo predvideno. V takšnih primerih lahko pridemo zopet do nasprotnih nepravilnosti, ker nekatere stroje preveč obremenjujemo. V takih primerih pa je nujno, da posvetimo še več pažnje vzdrževanju pri forsiranem delu. Za naslednje mesece je preskrbljeno delo za skreperje, žerjave, nakladače in deloma za bagre ter dumperje, verjetno pa nam bodo stali kompresorji in valjarji, ker bodo zemeljska dela na cestnih delih v glavnem končana.

Martinšek Anton

S plenuma združenja podjetij gradbene operative

V Dobrni je bilo 12. in 13. junija 1959 plenarno zasedanje slovenske sekcije Združenja podjetij gradbene operative. Ta kraj je bil izbran zato, da bi mogli res v miru in brez motenj razpravljati o številnih problemih, s katerimi se mora gradbeništvo ukvarjati.

In res, razprava je bila izredno živahna in ni manjkalo raznih idej in tehtnih predlogov. Največ je bilo govora o mehanizaciji, ki je pri nas nezadostna in zastarela. Koeficient mehano-opremljenosti podjetij je številka, ki pove vrednost vplačane amortizacije v celotni vrednosti gradbenih del. Ta koeficient je lansko leto znašal 0.07 (v jugoslovanskem merilu 0,122), dočim bi po perspektivnem planu l. 1961 moral biti 0.244.

Zastarelost mehanizacije ugotovimo, če primerjamo nabavno vrednost mehanizacije z njeno sedanjo vrednostjo. Ta številka kaže, da ima mehanizacija v Sloveniji le še 54 % vrednosti (v Jugoslaviji povprečno 58 %). Vse to pove, kako kritično je stanje v naši strojni opremi. Morali bomo pač začeti vlagati znatna sredstva za nabavo strojev, bodisi lastna, bodisi sredstva iz raznih posojil.

Na plenumu je bilo govora tudi o številnih drugih problemih. Najvažnejši sklepi so naslednji:

— Plenum smatra, da je neobhodno potrebno zagotoviti najtesnejše sodelovanje med vsemi strokami gradbeništva, to je med projektivo, gradbeno operativo, proizvodnjo gradb. materiala in podjetji za zaključna gradbena dela.

— Plenum ugotavlja, da bi za izpolnitev nalog družb. plana gospodarskega razvoja Slovenije morala gradbena operativa investirati letno 2 milijardi 300 milijonov. Odobrena investicijska posojila za nabavo mehanizacije in opreme gradbenih podjetij niso v skladu z nalogami družbenega plana. Z lastnimi sredstvi tako zaostala in slabo akumulativna gospodarska veja, kot je gradbeništvo, ne bo mogla izvršiti postavljenih nalog. V zvezi s tem plenum apelira na vse državne in predstavniške organe, da omogočijo podjetjem gradbene operative participacijo pri nabavi mehanizacije in opreme iz zveznih in drugih kreditov.

— Dosedanja metodologija odobravanja kratkoročnih kreditov za obratna sredstva je zastarela in ovira povečanje produkcije gradbenih podjetij. Plenum pozdravlja napore ZGZ za izdelavo nove metodologije kreditiranja obratnih sredstev, da bi se zagotovila ta obratna sredstva gradbeni operativi preko vsega leta na osnovi letnih kapacitet in realnih normativov, ki naj bi omogočili boljšo finančno likvidnost podjetij.

— Plenum najodločneje priporoča gradbeni operativi, da prevzame v izvajanje samo tista naročila, za katera so v dovoljni meri zasigurana finančna sredstva in že pred pričetkom del izvršena vsa tehnična dokumentacija.

— Na podlagi pregleda dosedanjih slabosti v gradbeni operativi priporoča plenum, da naj podjetja izboljšajo organizacijo podjetja tako, da uvedejo tako imenovano pripravo dela, operativno planiranje itd.

— Plenum ugotavlja, da je nastala občutna razlika med odobrenimi projektantskimi predračuni in ponudbami izvajalcev, ker so projektantski predračuni izdelani na podlagi zastarelega navodila iz l. 1957. Odbor Sekcije naj osnuje posebno komisijo, ki bo sodelovala s pristojnimi ustanovami in drž. organi za izdelavo realnih navodil za projektantske kalkulacije.

— Plenum smatra, da bi morali projektantski predračuni upoštevati dejanske plače, to se pravi, upoštevati bi se morala kot osnova povprečje plač po tarifnih pravilnikih.

— Projektantski predračuni oz. navodila za kalkulacije naj bi upoštevali tudi sredstva za učinkovito izvedbo tehnično-higienske zaščite. Prav tako bi predračuni morali upoštevati stroške podjetij za ureditev sodobnih sanitarij in garderob na gradbiščih, ki so tam nujno potrebni.

— Plenum smatra, da bo potrebno tudi v bodoče vršiti evidenco gradbene mehanizacije in ostale opreme ter jo izpopolniti.

— Plenum toplo priporoča podjetjem, da izdelajo perspektivne plane svojega razvoja, ker bo med drugim ta plan tudi pokazal potrebo po količini in vrsti mehano-opremljenosti podjetij.

— Združenje in Zvezna gradbena zbornica naj v bodoče posvetita večjo pozornost sodelovanju z združenjem strojegradnje, ker je to pogoj za uspešno vodenje politike domače proizvodnje gradbenih strojev.

— Plenum ugotavlja, da je koeficient mehano-opremljenosti podjetij gradbene operative Slovenije bil konec leta 1957 le 0,09, konec leta 1958 pa 0,37 tako, da se je ta koeficient v enem letu poslabšal za 22 %. Dalje ugotavlja plenum, da bi moral biti koeficient mehano-opremljenosti po perspektivnem planu l. 1961 vsaj 0,244, kar pomeni, da bi se moral ta koeficient v Sloveniji dvigniti za 3,5-krat. Zaradi tega naroča plenum novemu odboru, da z vsemi sredstvi pomaga pri povečanju mehanizacije gradbene operative v Sloveniji.

— Plenum ugotavlja, da imajo režijske grupe in kmetijske organizacije znatno gradbeno mehanizacijo, ki ni vedno dovolj izkoriščena in ki jo posojajo podjetjem gradbene operative proti neopravičeno visokim najemninam. Plenum smatra, da ni pravilna praksa, da se omogoča raznim režijskim grupam nabava gradbene mehanizacije iz splošnega investicijskega sklada.

— Plenum smatra, da je potrebno zagotoviti določena devizna sredstva, ki bi bila dodeljena podjetjem in ki bi jih ta uporabljala za nabavo rezervnih delov v nujnih in nepredvidenih primerih.

— Plenum smatra, da je monopoliziranje uvoza gradbenih strojev in rezervnih delov nepravilno in priporoča decentraliziran uvoz.

— Posebno škodljivo vpliva na gradbeno mehanizacijo domače proizvodnje to, da za njo ne izdelujemo rezervnih delov, kar bo potrebno v bodoče zagotoviti.

— Gradbenih strojev, ki jih lahko izdelujejo domača podjetja in so njih proizvodnjo podjetja že usvojila, naj se ne uvaža, ampak naj se omogoči povečanje domače proizvodnje.

— Plenum naroča odboru Sekcije, da preko svojih komisij organizira pomoč podjetjem pri uvajanju in izračunavanju norm in akordov v podjetjih.

— Plenum smatra, da začasne norme v gradbeništvu iz l. 1952 ne ustrezajo več sedanjemu stanju in predlaga ZGZ, da pristopi k reviziji in izpopolnjevanju teh norm.

— Plenum smatra, da je potrebno poiskati merila za nagrajevanje po učinku dela in prizadevnosti tudi za vse tiste delavce in uslužbence v podjetjih, ki ne morejo delati po učinku na običajen način.

— Plenum priporoča, da Zvezni izvršni svet konkretno določi odstotek obdavčitve dohodka podjetij, ki se jim prepušča zaradi povečanja produktivnosti dela.

— Plenum smatra, da je potrebno voditi tako politiko, da se čim dalje bolj opuščajo razne oblike dodatkov in subvencij, to je prejemkov, ki niso odvisni od delovnega učinka (terenski dodatki, dotacije za stanovanje in prehrano).

— Plenum naroča odboru Sekcije, da skuša najti čimbolj točno in neoporečno merilo za ugotavljanje produktivnosti dela v podjetjih.

— Odbor Sekcije naj nadaljuje vse akcije za uspešno izgradnjo stanovanj delavcev in uslužbencev gradbene operative.

— Podjetja gradbene operative naj takoj izdelajo vso tehnično dokumentacijo, ki je potrebna za gradnjo lastnih stanovanj in si zagotove potrebna zemljišča. Prioriteto naj bi imela izgradnja samskih domov in šele v drugi vrsti naj bi se upoštevali stanovanjski bloki.

— Plenum pozdravlja institucijo gradbenih šolskih centrov v Sloveniji in odobrava predlog o dokončanju študija celokupnega sistema izobraževanja kadrov.

— Odbor Sekcije naj vloži vse napore za nadaljnjo izgradnjo gradbenega šolskega centra v Ljubljani in za čimprejšnji pričetek izgradnje gradbenega šolskega centra v Mariboru.

— Plenum pozdravlja organiziranje centrov za izvenšolsko izobraževanje delavcev in smatra, da mora novi odbor z vsemi sredstvi pomagati pri izgradnji centra za vzgojo poklicnih instruktorjev v Ljubljani.

— Plenum toplo priporoča delavrative, da združijo v posebnem skladu skim svetom podjetij gradbene opepri gradbenem biroju Slovenije sredstva, ki so podjetjem odstopljena iz skladov za kadre. Plenum odobrava predračun dohodkov in izdatkov teh sredstev.

— Plenum priporoča novemu odboru Sekcije, da izposluje povišanje prispevka sklada za kadre tako, da bi ta dodatna sredstva ostala na razpolago za skupno izkoriščanje oz. skupne namene.

— Hitro priučevanje kvalificiranih delavcev po belgijski metodi je pokazalo zadovoljive rezultate in zato naj odbor Sekcije posveti vso pozornost izvedbi teh tečajev v podjetjih.

Naše podjetje so na plenumu zastopali direktor ing. Keržan, ing. Uršič in tov. Martinšek. Udeležil pa se ga je tudi tov. Capuder, kot tajnik republiškega odbora sindikatov gradbincev.

Obnovitev mehanizacije

Na zadnjem zasedanju delavskega sveta podjetja so ponovno razpravljali o prvotnem programu novih nabav naše mehanizacije. Kot je znano, je delavski svet decembra 1958 sprejel program za nabavo nove mehanizacije v višini 188,789.000 din. Ta program je bil sestavljen na podlagi potreb, ki so bile zbrane v letu 1958. Delo okrog sestave tega programa je bilo bolj kampanjsko, ne pa v cilju obnovitve naše mehanizacije. Prav tako pa smo sestavili ta program v višini finančnih sredstev, katerih pa nismo imeli praktično v celoti na razpolago. Naša mehanizacija je, kot je znano, v takšnem stanju, da ne moremo obravnavati potreb mehanizacije samo za eno leto, marveč je potrebno, da pristopimo k obnovi celotne mehanizacije, ki bo izvršena v bližnji bodočnosti, t. j. v dobi 3 do 5 let. Če pa rešujemo vprašanje mehanizacije tako, potem je nujno, da moramo vedeti tudi vsaj približno, kakšen bo perspektivni razvoj podjetja oz. kakšna dela bomo v bližnji bodočnosti prevzemali. Res je pa tudi, da moramo imeti v vsakem primeru del osnovne mehanizacije, ki se lahko uporabi pri visokih in nizkih gradnjah.

Zato je oddelek za mehanizacijo pri CO pripravil po sklepu kolegija program za investicijsko nabavo nove mehanizacije, ki naj bi zajemala potrebe vsaj za nekaj let. Sestava takšnega programa je zelo komplicirana; pri njej morajo sodelovati ekonomisti, ki smo jih morali iskati izven našega podjetja, prav tako pa zbrati vse tehnične podatke strojev in tudi razne ponudbe.

Ta investicijski program je nato ponovno pregledala posebna komisija, v kateri sta sodelovala med drugimi tudi direktor ing. Hugo Keržan in glavni računovodja Božo Debevc. Komisija je ugotovila predvsem naslednje:

— nabavo nekaterih gradbenih strojev, ki smo jih predvideli v prvotnem programu, je potrebno črtati, ker njihova nabava ni bila tako nujna;

— potrebno je nabaviti nekatere stroje, ki niso bili predvideni v prvotnem programu in sedanje potrebe kažejo, da jih je nujno treba kupiti;

— pri sklepanju pogodb za dobavo strojev so se pokazale razlike v dobavnih cenah. Predvsem so poskočile cene pri dobavi obdelovalnih kovinskih strojev, ki jih izdeluje »Prvomajska« Zagreb.

— disciplino okrog nabave novih strojev je treba skrajno zaostriti in preprečiti nabave izven sestavljenega proprama.

— dosedanja sredstva, t. j. sredstva amortizacije za nadomestitev, so znatno premajhna in je misliti na druge možnosti finansiranja.

Na podlagi teh ugotovitev je komisija sklenila predlagati delavskemu svetu podjetja, da se:

— sprejme investicijski program nabave nove mehanizacije v višini 362,879.893 din;

— najame dolgoročno investicijsko posojilo;

— najame kartkoročno posojilo za lastno udeležbo.

Celotni investicijski program nabave nove mehanizacije za naslednja leta bomo uresničevali v skladu z možnostmi finansiranja in dobavnih rokov.

Iz amortizacijskega sklada dela za nadomestitev

je na razpolago	164,200.799 din
za mehanizacijo visokih in nizkih gradenj je predvidena nabava v višini (posojilo)	193,870.324 din
za stroje gradbenega obrtništva (posojilo)	4,808.790 din
skupaj torej	362,879.893 din

Če upoštevamo vse obveznosti, ki jih imamo z že do sedaj nabavljenimi stroji (tehnična pomoč, investicijska grupa) in ostale dajatve, imamo razpoložljivih sredstev iz amortizacije v letu 1959. din 167,437.169. Potrebna lastna udeležba pri najetju investicijskega posojila v višini 199,000.000 pa znaša 108,000.000. Ker ne bomo imeli na razpolago lastnih sredstev v dovoljni višini, da bi se udeležili razpisa za investicijsko posojilo, bo potrebno najeti še kratkoročno posojilo, katerega bomo morali vrniti v prihodnjem letu iz amortizacijskega sklada.

Kot rečeno, je delavski svet podjetja vse predloge komisije sprejel tako, da se bo lahko pristopilo k uresničenju tega programa. Res je, da se bo moralo podjetje znatno zadolžiti, posebno še, če pomislimo, da smo že zadolženi poleg anuitet, ki so zgoraj omenjene, še z anuitetami za posojilo pri rekonstrukciji obrata gradbenih polizdelkov in anuitet za posojilo za izgradnjo stanovanj za potrebe članov našega kolektiva.

V prihodnjem letu, ko bomo obravnavali zaključni račun podjetja, bo zelo malo možnosti, da bi delili še na sklade podjetja, ker bodo anuitete že angažirala sredstva, s katerimi razpolaga naše podjetje. S programom obnove mehanizacije pristopamo k reševanju tistega, kar smo do sedaj pravzaprav zamudili oz. nismo temu problemu polagali tolike važnosti, kolikor jo je tudi ta problem zaslužil.

Vse to nas pa nadalje sili k reševanju naslednjega problema, t. j. perspektivnega razvoja našega podjetja. Danes, ko imamo perspektivne načrte razvoja našega gospodarstva, izgradnje stanovanjskega standarda, ko slišimo, da se bodo morale kapacitete gradbenih podjetij do l. 1980 povečati za osemkrat, lahko tudi v podjetju sestavimo perspektivni plan, kaj in kje bomo gradili oz. kako se bomo za to opremili.

Vse to pa zahteva temeljitega studija, sodelovanja z raznimi forumi v republiškem in zveznem merilu ter predvsem lastne iniciative. O vseh teh problemih pa bodo morali razpravljati poleg strokovnega kolegija tudi še ostali vodilni kadri podjetja in delavski svet. M. A.

STROKOVNI KOTIČEK

Separacije gradbenega materiala v Avstriji in Zahodni Nemčiji

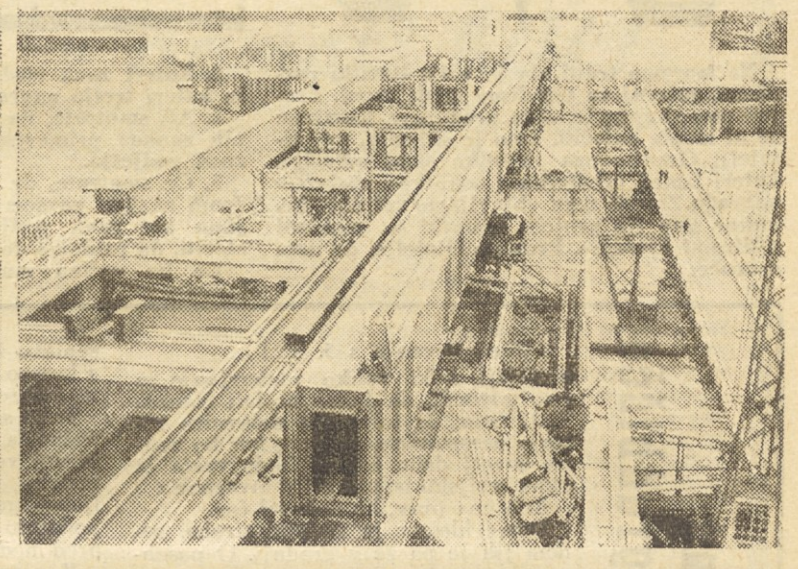

Separacija Vereinigte Baustoffwerke na Dunaju, desno pa je gradnja hidrocentrale YBBS Persenbeug

Separacija Pichling GMBH pri Lincu

Med separacijami v Avstriji sem si ogledal tudi navedeno. Nahaja se na desni obali Donave. Gramoz kopljejo z dvema bagroma na sami obali ter dovažajo do poševne proge s kiperji oziroma dumperji. Frakcije od 0 do 150 so prilično čiste, kljub temu pa tudi tukaj perejo z Rheax čistilcem. Oddaljenost izkopa do poševne proge znaša ca 600 m. Kapaciteta separacije — 300.000 ton/letno. Poševna proga je grajena pod nagibom 35° napram horizontali. Dve posodi, vsaka po 2 m³, sta neprestano v spuščanju, oziroma v dviganju. Pranje, sortiranje in doziranje se vrši na isti način kot že pri omenjenih separacijah v Sankt Peltnu ali Wiener Neustadtu. Posebnost te separacije so le drobilci in montaža Rheax čistilca.

Na tej separaciji uravnavajo krivuljo gramoza štirje krožni drobilci kapacitete po 10 m³/h. Krožni drobilci so po mojem mnenju najboljši drobilci za separacije in kamnolome, to pa seveda samo za zrna manjša od 300 mm. Večje kose drobe večinoma v čeljustnih drobilcih velikih kapacitet s širino čeljusti do 1 m. Prednosti krožnih drobilcev so majhna obraba zaradi majhnih hitrosti ter točno drobljenje. Zato so izpodrinili skoro vse druge drobilce razen čeljustnih.

Separacija Pichling je bila zgrajena že pred vojno. Ker zahtevajo avstrijske norme le klasiran material z Rheax čistilcem, je morala tudi ta separacija preusmeriti postopek pridobivanja najfinejših frakcij ter dograditi ta čistilec. Vsled premajhne višine separacije in relativno velike oddaljenosti od vode, je bila tukaj potrebna vgraditev dodatne črpalke, katera dviga mešanico od 0—4 skupaj z odpadno vodo do rezervoarja čistilca. Tako imamo torej tukaj dve črpalki, in sicer prvo za dviganje mešanice na zadostno višino in drugo za črpanje čiste vode iz Donave. V sklopu te separacije se nahaja tudi lepo urejena mehanična delavnica za popravilo strojev in menza za delavce.

Separacija Alfred Kunz, Föderlach na Koroškem

Ta separacija obratuje od leta 1948. in to v glavnem za hidrocentralo Reissek-Kreuzeck. Do leta 1958. so izkopali 500.000 m³ gramoza.

Ves proces pranja in separiranja se odvija po vertikali, material pa je deponiran v bunkerjih. Del materiala porabijo za lastno betonarno, medtem ko uvažajo ostali material z železnico do nakladalne postaje. Tu ga mešajo s cementom in dvigajo z žičnico k posameznim akumulacijskim bazenom.

Sama separacija je že prilično zastarela. Material dovažajo s kabelnim in stolpnim žerjavom v kombinaciji z bagrom in Dumperjem. Za frakcioniranje in pranje uporabljajo tresilna sita, za dehidriranje pa polže. Krivulja se uravnava z drobljenjem v krožnih drobilcih. Betonarna, ki se nahaja poleg separacije, izdeluje betonske nosilce. Ti so kombinirani z jeklenimi profili ter votlaki. Za to delo uporabljajo stroj komet firme Knauer. Za hitrejšo vezavo te izdelke parijo. Parna naprava je zelo enostavna ter se nahaja na odprtih ploščadih. Pripominjam, da je ta betonarna le stranska dejavnost separacije.

Če separacija ne predstavlja nobene posebnosti in ni prav nič boljša od naše v Ljubljani, pa je pri tej firmi veliko bolj zanimiva izgradnja hidrocentrale. Transport materiala na najvišje bazene je izveden z žičnicami, nakladanje posod pa je omogočeno s pnevmatskimi napravami. Zaradi velikega snega, se nismo mogli povzpeti do najvišjih bazenov, pač pa sem si ogledal le bazene na levem pogorju, kamor smo se povzpeli s poševno progo na višino (1200 m). Za to progo je postavljena strojnica z vitli, katera bo obratovala stalno, za vzdrževanje bazenskih naprav, ker je vsak drug dostop nemogoč.

Hidrocentrala YBBS — Persenbeug

Preden bom opisal separacijo, ki dela za to betonarno, bom opisal na kratko izmere hidrocentrale na Donavi v bližini YBBS.

Hidrocentrala je še v izgradnji, delujeta pa že dve Kaplanovi turbini. Predvidena je postavitev 6 Kaplanovih turbin z močjo vsaka po 32.200 kW. Vsaka takšna turbina tehta 942 ton. Te turbine ženejo generatorje po 45.000 kVA. Vsak takšen generator tehta 408 ton.

Poleg teh turbin in generatorjev ima elektrarna še dve turbini z generatorji po 2.300 kVA za potrebe elektrarne. Količina vode na tem odseku znaša 2100 m³/sek in padec 10.6 m. Na leto bo opravila elektrarna 1274 milijard kWh. Kakor vidimo, je to hidrocentrala ogromnih razmer in kapacitet. Ob zajezitvi je poplavila Donava prostor v dolžini 33 km.

Za izgradnjo te elektrarne je delala največje ovire plovba po Donavi. Po Donavi plovejo ladje vseh podonavskih držav in za te je bilo treba napraviti posebne zapornične naprave, katere se nahajajo na severni obali. Kapaciteta teh naprav (40 × 106 ton/letno) znaša desetkrat več, kot je doslej znesla največja tonaža pri YBBS — Persenbeug. Zapornični prostor obsega dva prostora po 24 m širine in 230 m koristne dolžine. Vsak tak prostor more sprejeti kompletno garnituro, katera se sestoji iz vlačilca in štirih po dva in dva vzporedno vezanih šlepov, vsaki po 1200 ton.

Same zapornice so varjene izvedbe. Na spodnji strani so izvedene kot nekakšna dvojna vrata na tečajih in na zgornjem, kot običajne zapornice. Polnjenje komor opravijo z dvigom z dvigom zgornjih zapornic in praznjenje s pomočjo pokrova na vratih. Polnjenje 60—80.000 m³ vode in praznjenje opravijo približno v 13—14 minutah. V primeru katastrofalnih poplav odpro zgornje in spodnje zapornice. Posluga zapornic je izvedena iz centralnega komandnega mesta, kjer spremljajo vsako ladjo s televizijo že na razdaljo nekaj kilometrov. Za izgraditev tega giganta, katerega je gradilo več podjetij, je morala biti postavljena tudi primerna strojna oprema gradbišča, naselja, transport itd. Transport je bil omogočen z obeh strani reke in sicer na levi strani z železnico Krems-Greim, na desni obali pa je že bila izvedena 4.8 dolga proga kot priključek k zahodni železnici. Istotako so bili na obeh straneh izvedeni priključki na glavne ceste.

Na gradbišče je bil speljan daljnovod 20 kV, ki je oskrboval 22 gradbeniških transformatorjev. Na obeh obalah so bile postavljene barake za 1800 ljudi stanovanjskega prostora.

Separacija, kapacitete 80 m³/h za naravni agregat, kateri se koplje na obali, ima sledeče stroje in naprave: dozator, elevator, štirietažna sita, Rheax naprava, verižni dehidrator, polž dehidrator, predsilosi. Frakcije mešajo v mešalnih napravah in dovažajo do betonarne s kiperji in žičnico.

Na vsaki obali se nahaja po ena betonarna firme Voegele s popolnoma avtomatskim pogonom, skupne kapacitete 90 m³/uro. Na levi obali transportirajo beton z žerjavi, na desni granulacije od 0,1 do 33, pa s črpalko (Pumpenbeton).

Poleg navedenih separacij in gradbišč, sem si ogledal v Avstriji še nekaj separacij, kot »Kieswerk ing. Treyl bei Wils«, Die Wiener Baubedarfgesellschaft m. b. H. itd., katerih tehnološki postopek pa je popolnoma isti kot pri ženavedenih. Razlikujejo se le po bolj ali manj zastarelih tresilnih sitih, deponiranju na prostem ali bunkerjih in načinu transporta. Vse separacije pa, ki delajo za avtocesto, imajo vključene v delovni postopek iste stroje in naprave. Vzrok takšni sličnosti so državne norme, ki predpisujejo materiale, ki jih je mogoče dobiti le s pomočjo Rheax naprav, h katerim pa spadajo potem še dehidratorji za podvodno pranje. Separacije v Avstriji dajejo na splošno zato bolj kvalitetne materiale kot separacije v Nemčiji, katere opisujem v nadaljevanju. Cena takšnega gramoza pa je seveda področje zase zaradi velikih nabavnih stroškov strojev in naprav, ki pa kapacitete separacij ne dvigajo.

(Nadaljevanje prihodnjič)

»Kako je bilo na izpitu?«
»Fino, fino! samo me je Trubar zaj...«

STROKOVNI IZPIT MAKEDONCA

Makedonec, ki je pri nas v službi, je opravljal strokovni izpit za pridobitev kvalifikacije. Vse strokovne predmete je položil, padel je — iz slovenščine.

Izid natečaja za Gradisov znak

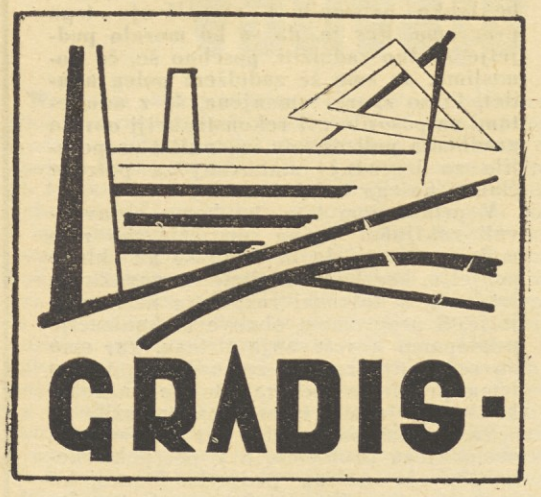

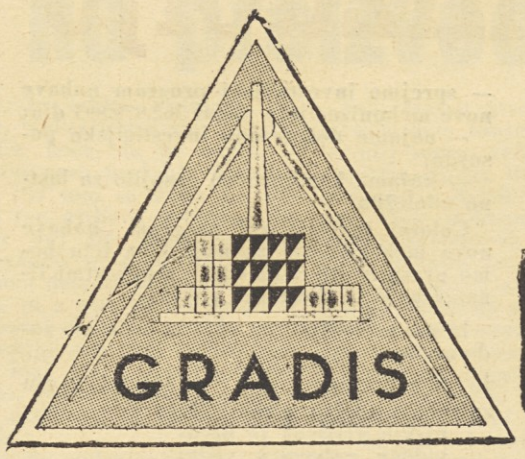

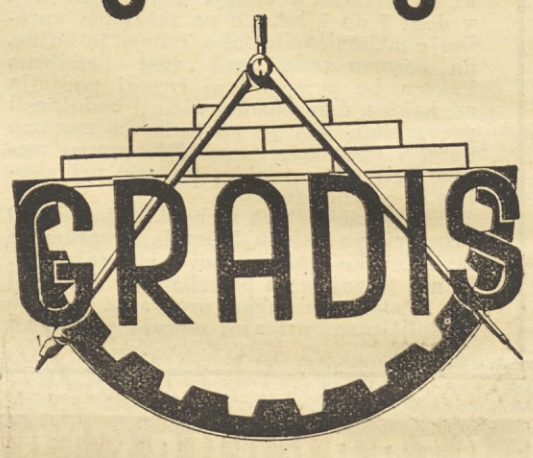

Ne moremo trditi, da je v 13. številki razpisani natečaj za Gradisov znak uspel. Prejeli smo skupno le osem predlogov. Komisija se ni mogla odločiti. Zato je sklenila, naj čitatelji Gradisovega vestnika sami odločijo, kateri izmed predloženih osnutkov zaslužijo nagrado. Zaradi tega objavljamo vse osnutke, kakor smo jih prejeli. Osnutki so označeni s šiframi avtorjev. Prosimo čitatelje, da nam sporoče:

1. Kateri znak zasluži prvo, kateri drugo in kateri tretjo nagrado.

2. Ali smatrate, da je kateri od predloženih znakov primeren, da ga usvojimo kot znak podjetja.

3. Če smatrate, da ni nobeden od predloženih znakov povsem primeren, da ga usvojimo kot znak podjetja, kaj bi bilo treba storiti, da pridemo do primernega znaka.

Če bo večina mnenja, da nobeden od osnutkov ni prmieren kot znak podjetja, prva nagrada ne bo podeljena.

Če bo večina smatrala, da je eden od predloženih osnutkov primeren za znak, ta dobi prvo nagrado.

Če bo večina smatrala, da bo eden od osnutkov ni primeren kot znak podjetja, prgotovimi popravki, bo ta osnutek dobil prvo nagrado, avtorja p abomo naprosili, da svoj osnutek primerno popravi.

Druga in tretja nagrada bo v vsakem slučaju podeljena.

Nekateri od znakov so dvobarvni. Zaradi tehnike tiska nismo mogli natisniti vseh znakov takih, ko so jih predlagali avtorji. Zato je osnovna barva pri vseh znakih črna, druga barva pa tipična barva te številke.

Mislimo pa, da je pri vseh osnutkih mogoče uporabljati več barv.

Predsednik odbora

Ljubljana naše največje gradbišče

(Nadaljevanje s 5. str.)

v Škofji Loki veliko razburjanje in smo govorili, da bomo poslali članek. Tudi tisto, da mizarske delavnice nimajo perspektive, ne drži, ker bo vedno dovolj dela, čeprav bodo vrata in okna serijsko izdelovali v tovarnah.«

Kdo ima prav, bo dokazal čas.

Deset blokov je že pod streho, sedem jih je pa že v gradnji. O posebnostih te polmontažne gradnje pa smo v našem listu že pisali. Razlika od takrat je le v tem, da vodi vsako skupino le en kvalificiran zidar, medtem ko jih je bilo takrat v vsaki skupini po več.

Rekonstrukcija opekarne na Brdu. Dela naglo napredujejo. Sedaj grade halo nad Hofmannovo pečjo, ki naj bi bila dograjena do konca avgusta. Vse kaže, da bo rok izpolnjen, čeprav se pojavljajo spremembe načrtov, kar je razumljivo, saj nimamo še izkušenj iz gradnje takih objektov. Posebna zanimivost je montaža predalčnih betonskih nosilcev, od katerih je vsak dolg po 22 metrov ter težak 9,5 tone. Iz jeseniške železarne so si izposodili iglo, s katero dvigajo te nosilce na podporne stebre.

Tako smo na hitro roko obhodili vsa važnejša gradbišča. Zvedeli smo sicer precej več, vendar že to kaže splošno podobo prizadevanj kolektivov ljubljanskega gradbenega vodstva. Zdaj se podajmo še v samski dom, ki je bil pred nedavnim dograjen.

V njem živi 73 vajencev, drugi pa so samski delavci. Za vzgojo in pomoč pri učenju vajencev so namestili posebnega vzgojitelja. Ta pomaga vajencem pri študiju splošnih predmetov ter skrbi za tovariške odnose med vajenci. Za naše vajence je res dobro preskrbljeno. Žive v sodobnem urejenem domu, dobe brezplačno hrano in stanovanje, poleg tega še malico, dalje perilo, čevlje in obleko ter še po dva do deset dinarjev na uro. Delavski svet ljubljanskega gradbenega vodstva pa je uvedel strog režim do nedisciplinirani vajencev. Pred nedavnim je sklenil, da se morata dva preseliti iz doma v barako v Tomačevo, odvzel jima je vse dajatve ter določil nagrado, ki jima pripada po uredbi. Doslej so vajenci precej omalovaževali opozorila predpostavljenih, zdaj pa so spoznali, da delavski svet ne pozna šale. Verjetno se bosta tudi ta vajenca izmodrila. Mladinska organizacija je zadnje čase zaspala. »Preveč dela smo si sprva naložili, ki pa ga nismo zmogli,« je dejal njen predsednik Leon Petrič. Mladinska organizacija šteje danes 77 članov. Zadnjo nedeljo v juniju so že imeli v domu sestanek, na katerem so se pogovorili o bodočem delu.

Ko smo že pri množičnih organizacijah, recimo še besedo o delu sindikata. Ta sindikalna podružnica ima ugodnejše objektivne pogoje za delo kot pa na primer mariborska ali celjska, saj so vsi njeni člani v Ljubljani, medtem ko so n. pr. mariborski člani raztreseni daleč narazen. Vendar tega v delu sindikata ni opaziti. Njegov predsednik Ivan Žorž je še do nedavnega delal v akordni skupini in se seveda sindikalnemu delu ni mogel posebej posvetiti. Ta sindikalna podružnica pa je znana še po tem, da ima najmanjši odstotek organiziranih članov. Zato je tudi dotacija osrednjega delavskega sveta sorazmerno majhna, ker jo je delil po številu organiziranih sindikalnih članov. Nikakor pa se niso mogli odločiti, da bi pobrali članarino pri izplačilu zaslužkov, pri čemer ne gre najbrž toliko za odpor članov kolektitva kot za odpor uslužbencev, ki bi morali pobirati članarino.

Ta sindikalna podružnica pa je znana še po tem, da ima naročenih sorazmerno najmanj izvodov našega glasila. Reči je treba, da so se odločili za čisto oportunistično linijo, naj se vsak član sam naroči na časopis, namesto da bi pobrali tistega kovača vsak mesec pri izplačilu zaslužkov.

Kolektivi ljubljanskega gradbenega vodstva so dosegli letos že pomembne uspehe in je letošnje leto zanje nedvomno zgodovinska prelomnica. Dosedanji uspehi so poroštvo, da bodo dvakrat večje proizvodne naloge letos izpolnili, seveda pa bo treba za to še velikih naporov. — je

KDO JE KDO?

Zdaj pa pamet v roke! Ali uganete, koga predstavlja kateri izmed narisanih. Naj vam za olajšanje truda povemo samo to, da so vsi člani naših delovnih kolektivov. Če mislite, da ste uganili, komu je kdo podoben, nam pišite v zaprti kuverti njegovo ime in številko, s katero je označen na risbi. Duhovite odgovore bomo objavili prihodnjič